

Homosexualita a homoparentalita pohledem žáků středních škol

Bc. Denisa Stavinohová

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Denisa Stavinohová**
Osobní číslo: **H21254**
Studijní program: **N0111A190013 Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Homosexualita a homoparentalita pohledem žáků středních škol**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti homosexuality, homoparentality a heteronormativity.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- FAFEJTA, Martin, 2016. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1030-6.
- CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: GRADA Publishing. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.
- POLÁŠKOVÁ, Eva, 2009. *Plánovaná lesbická rodina: klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5013-6.
- SLOBODA, Zdeněk, 2016. *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-09-1.
- THOROVÁ, Kateřina, 2015. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Iva Staňková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **10. ledna 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **21. dubna 2023**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

---

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 10. ledna 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 17.4.2023

.....

Univerzita Tomáše Bati
Fakulta humanitních studií

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá homosexualitou a homoparentalitou. Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, jaký názor mají žáci středních škol na homosexualitu a homoparentalitu. Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zaměřuje na homosexualitu a homoparentální rodinu v heteronormativní společnosti. Dále se zaměřuje na žáky středních škol a prevenci homofobie. Praktická část je tvořena kvantitativním výzkumem realizovaným formou dotazníkového šetření.

Klíčová slova: homosexualita, homoparentality, heteronormativita, homofobie, střední škola, gender

ABSTRACT

The diploma thesis deals with homosexuality and homoparentality. The main goal of the diploma thesis is to find out what opinion high school students have about homosexuality and homoparentality. The diploma thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part focuses on homosexuality and the homoparental family in a heteronormative society. It also focuses on high school students and the prevention of homophobia. The practical part consists of quantitative research carried out in the form of a questionnaire survey.

Keywords: homosexuality, homoparentality, heteronormativity, homophobia, high school, gender

Touto cestou bych chtěla poděkovat PhDr. Ivě Staňková, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu během studijních let.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 GENDER	13
1.1 HETERONORMATIVITA	13
1.2 HOMOSEXUALITA	15
1.3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ.....	19
2 HOMOPARENTÁLNÍ RODINA	22
2.1 MOŽNOSTI ZALOŽENÍ HOMOPARENTÁLNÍ RODINY	23
2.2 VÝZKUMY ZAMĚŘENÉ NA HOMOPARENTÁLNÍ RODINY	25
3 FENOMÉN HOMOFOBIE NA STŘEDNÍ ŠKOLE	29
3.1 GENDER VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ	30
3.2 HOMOFOBIE NA STŘEDNÍ ŠKOLE	31
3.3 PREVENCE HOMOFOBIE	33
3.4 SOCIÁLNÍ PEDAGOG.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
4 VÝZKUM	39
4.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	39
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	40
4.3 POJETÍ VÝZKUMU	40
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	40
4.5 VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	43
4.6 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	44
5 ANALÝZA DAT	46
5.1 CHÁPÁNÍ HOMOSEXUALITY ŽÁKY STŘEDNÍCH ŠKOL.....	46
5.2 NÁZORY ŽÁKŮ STŘEDNÍCH ŠKOL NA PRÁVA GAYŮ A LESEB.....	53
5.3 RIZIKA SPOJENÁ S VÝCHOVOU DĚTÍ PÁRY STEJNÉHO POHLAVÍ	56
5.4 PREZENTACE HOMOSEXUALITY V MÉDIÍCH	59
5.5 PREZENTACE HOMOPARENTALITY V MÉDIÍCH.....	62
6 INTERPRETACE A DISKUZE DAT	65
7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	70
ZÁVĚR	72
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	74
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	78

SEZNAM GRAFŮ	79
SEZNAM TABULEK.....	81
SEZNAM PŘÍLOH.....	82

ÚVOD

Problematika homosexuality je v České republice stále aktuální a diskutované téma. Gayové a lesby stále nedosahují stejných práv jako heterosexuální lidé a to zejména v oblasti rodičovství. Přijetí registrovaného partnerství sice dalo možnost gay a lesbických párům ukotvit svůj vztah. Páry stejného pohlaví ovšem stále nedosahují v symbolické ani v praktické rovině stejných práv jako manželé. Gay a lesbické páry nemají prakticky žádnou bezpečnou možnost společně vychovávat dítě, jelikož dítě si může osvojit vždy jen jeden z páru. Možnost přijetí institutu manželství pro stejnopohlavní páry by mohlo zmírnit heteronormativní nastavení společnosti, které stále vede k utváření předsudků vůči gayům, lesbám a homoparentálním rodinám.

Škola zejména v období dospívání má výrazný vliv na vývoj dítěte. Právě v období dospívání dochází k vytváření dospělé sexuální a genderové identity. Je to období, kdy si jedinec klade otázky ohledně své sexuality. Dospívající jedinec, jehož sexuální orientace je minoritní, může být citlivý na projevy heteronormativity. Zejména pak na střední škole může jedinec na takové projevy narazit. Z toho důvodu je naším hlavním cílem diplomové práce zjistit názory žáků středních škol na homosexualitu a homoparentalitu.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. Nejprve se budeme zabývat teoretickou částí, kde se zaměříme na gender a genderový řád naší společnosti. Genderový řád automaticky předpokládá, že ideální pár tvoří muž a žena, což vede k nerovnosti genderových a sexuálních identit. Dále se zabýváme homosexualitou v kontextu sexuální orientace, sexuálního chování a sexuální identifikace. A zaměřujeme se zejména na homosexualitu v České republice z právního hlediska, kdy zdůrazňujeme rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím. Homoparentální rodina nemá v právním řádu jasnou existenci, přesto že gay a lesbické páry rodičovství stále častěji plánují. V rámci teoretické části se zaměřujeme na možnosti založení homoparentální rodiny, ale také na výzkumy zaměřené na takové rodiny. V neposlední řadě se zaměříme na prostředí střední školy, kde z důvodu genderových stereotypů a homofobních předsudků může docházet k diskriminaci. Zdůrazňujeme důležitost primární prevence a sexuální výchovy předcházející výskytu rizikového chování a sociálnímu vyloučení neheterosexuálních osob. Sociální pedagog je člověk, který v prostředí střední školy bojuje proti předsudkům vůči gayům, lesbám i homoparentálním rodinám. Může realizovat aktivity, které předchází sociálnímu vyloučení gayů, leseb i dětí z homoparentálních rodin.

Praktická část diplomové práce obsahuje kvantitativní výzkum, kde pomocí dotazníkového šetření zjišťuje informace, díky kterým si následně odpovídáme na hlavní výzkumnou otázku a dílčí výzkumné otázky. Pomocí dotazníkového šetření zjišťujeme, jak žáci středních škol chápou homosexualitu a jaký mají názor na práva homosexuálů. Dále zjišťujeme, jaká žáci středních škol spatřují rizika spojená s výchovou dětí páry stejného pohlaví. V neposlední řadě se zabýváme názory žáků středních škol na prezentaci homosexuality a homoparentality v médiích.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 GENDER

První kapitola teoretické části se věnuje heteronormativnímu nastavení naší společnosti, díky němuž došlo k vytvoření nerovností genderových a sexuálních identit. V souvislosti s problematikou heteronormativního nastavení společnosti poukazujeme i na možnou homofobii. Dále se zaměříme na homosexualitu a na práva gayů a leseb v České republice. A zmíníme také hlavní rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím.

Gender charakterizujeme jako sociální konstrukt mužství a ženství. Jde o určité představy o tom co je mužské a ženské. Jak bychom se tedy jako ženy nebo muži měli v určitých situacích, chovat, vypadat a cítit. (Sloboda, 2017, s. 27 - 28) Lidské pohlaví zde slouží jako biologická danost, na kterou lidé konstruují gender jako společensky danou kategorii. Biologické odlišnosti vedou k vytváření odlišných genderových rolí, které si osvojujeme již od narození. Spousta jedinců se při jednání s lidmi opírá o genderové stereotypy, ovšem spousta z nich se stereotypním obrazům mužského i ženského pohlaví vymyká. Genderové stereotypy nejenže popisují ideální mužské a ženské vlastnosti či role, ale také udávají, jakým způsobem by se ženy a muži měli chovat. To může vést k tomu, že se na jedince, který se těmito představám vymyká, může nahlížet jako na člověka deviantního, abnormálního či zkaženého. (Renzetti, 2003, s. 20 - 21)

Genderové stereotypy a role se liší z hlediska času, což souvisí s proměnami vnímání muže a ženy v rámci historie. Současně se také liší z hlediska místa a dané kultury což znamená, že například v České republice jsou muži spojovány s jinými charakteristikami než v Číně. Také homosexuálně orientovaní lidé jsou terčem genderových stereotypů. U gayů a leseb jsou často stereotypní charakteristiky přesně opačné než u heterosexuálních mužů a žen. Příkladem takových stereotypních charakteristik může být, že typický gay má rád růžovou a typická lesba má krátké vlasy. (Čechová a Hajdíková, s. 5-6) Velký podíl na tom, že se stáváme mužem či ženou mají také instituce, v nichž se pohybujeme. Tyto instituce jsou genderově členěny, a pokud v nich chceme pobývat, musíme se přizpůsobit genderovému řádu a zvyklostem. Prostřednictvím nich potvrzujeme naši genderovou identitu. (Smetáčková, 2006, s. 14)

1.1 Heteronormativita

Genderový řád naší společnosti předpokládá, že téměř vše můžeme rozdělit na dvě skupiny, na mužské a ženské a ty se vzájemně doplňují a tvoří ideální celek. Sexualita je důležitým aspektem v představě o vzájemném doplňování mužů a žen. A protože je doplňování mužů

a žen považováno za ideální, pak je ideální také heterosexuality. Jiné sexuální projevy jsou považovány za odchylku. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 18) Vývojem kultury došlo k tomu, že existují nerovnosti v právu, kriminalizaci či sociální nerovnosti určitých genderových a sexuálních identit. Současný stav dnešní společnosti můžeme označit jako heteronormativní a je považován za podobně univerzální princip v naší kultuře jako patriarchát. Heteronormativitu můžeme označit jako princip, který kulturně ustanovuje heterosexuality jako normální a zároveň normativní tedy jako ideál a vzor. Heterosexuality je vepsána do sociálního prostoru a sociálních institucí. Příkladem takové instituce může být například manželství, rodina nebo škola. (Sloboda, 2017, s. 53)

Ve veřejném prostoru platí tolerance vůči neheterosexuality většinou pouze za předpokladu, že jedinec nevybočuje z obecně uznávané heteronormativity. Jsou omezována erotická práva na veřejnosti, která jsou automaticky heterosexuálním párům připsána. Jde například o polibky, objímání či pohlazení na veřejnosti. (Fafejta, 2016, s. 47) Heteronormativitu můžeme vidět i v právních normách. Gay a lesbickým párům je v některých zemích upírán přístup k manželství a k adopci dětí, protože jsou jejich vztahy považovány za méněcenné a ohrožující. (Robinson, 2016, s. 23)

Významnými hodnotami heteronormativity jsou misogynie, bipolarizace a esencializace. Misogynii můžeme popsat jako patriarchální nerovnost mezi muži a ženami, který v kontextu homosexuality dopadá jinak na homosexuální muže a ženy. Další hodnotou heteronormativity je bipolarizace, což znamená stavění homosexuality a heterosexuality do dvou protipólů, z nichž heterosexuality je považována za sociálně hodnotnější. Poslední hodnotou je esencializace, což je představa vnímající homosexualitu jako ve své podstatě pudovou. Dle esencializace jsou všechny sociální aspekty homosexuality vnímány jako pudové a v zásadě neměnné. (Kimmel, 2003, s. 147)

Jedinci, kteří nesplňují požadavky heteronormativity jsou považováni za druhořadé a nejsou přijímáni stejně pozitivně jako preferovaní heterosexuální jedinci. Pokud by byla homosexualita vnímána jako přirozený jev, mohl by se heteronormativní svět cítit v ohrožení, protože by byl nabourán stávající řád společnosti, který prostřednictvím norem potvrzují instituce. (Hubbard, 2001, s. 59)

Homofobie

Heteronormativní nastavení společnosti vedlo a stále vede k utváření předsudků a stereotypů vůči osobám, které nejsou heterosexuální. Pokud jedinec či skupina podle těchto předsudků

a stereotypů jedná a tím danou osobu diskriminuje či napadá, pak se jedná o homofobie. Homofobii můžeme vnímat jako sociální fenomén, který má původ v genderovém uspořádání společnosti. Projevuje se nepřátelskostí vůči osobám, které se identifikují jako neheterosexuální. (Sloboda, 2016, s. 55)

Pojem homofobie zavedl americký psycholog George Weinberg v roce 1972 a původně značil iracionální strach a odsuzování homosexuálních osob. Od té doby se chápání pojmu homofobie rozšířilo a dnes představuje různé formy zesměšňování, vtipy či odmítání kontaktu s neheterosexuálním jedincem až po fyzické napadání. (Ondrisová, 2002, s. 33) Dle Weisse (2010, s. 112) spíše než o patologickou obavu z homosexuality jde o netolerantní, kulturně podmíněné postoje, které mají blízko k sexismu či rasismu.

Na homofobii je specifické to, že pokud není homosexualita viditelná je nerozpoznatelná a tím pádem je homofobie často zaměřena proti lidem, kteří jsou pouze domněle homosexuální. To znamená, že je mířena zpravidla proti genderově nekomfortním jedincům. Právě to, že společnost předpokládá, že homosexuálně orientovaný jedinec by měl nějak specificky vypadat nebo se chovat je charakteristickým rysem homofobie. (Sloboda, 2016, s. 56)

Heterosexismus si většina z nás ani neuvědomuje, jedná se totiž o společensky uznávanou formu diskriminace. Sociální instituce mají vliv na tom, jak vidíme svět kolem nás a ukazují jaké chování je žádoucí. Představují nám, jaká forma rodiny je normální a to je důvod, proč jedinec chápe homosexualitu jako něco nepřirozeného. To že gayové a lesby jsou často odmítáni většinou společností, rodinou či přáteli může mít zejména u mladých lidí negativní vliv na jejich sebevědomí, psychické a fyzické zdraví. Krajním případem může být i sebevražda. (Ondrisová, 2002, s. 35 -80) Homosexualita stále nemá rovné postavení jako heterosexualita na všech úrovních. I když se v dnešní době nehovoří o neheterosexuálních identitách jako o deviacích, tak jsou stále považovány v kontextu s heterosexualitou za druhořadé. (Čechová a Hajdíková, 2016, s. 9)

1.2 Homosexualita

Lidskou **sexualitu** je třeba chápat v širokém měřítku. Rozdíl v chápání sexuality můžeme vidět už v tom, z jaké oblasti vychází, jestli jde o pojetí psychologické, sociologické, sexuologické nebo teologické. Podle Světové zdravotnické organizace je sexualita ústřední stránkou bytí v průběhu celého lidského života. Zahrnuje genderové identity a role, sexuální orientaci, ale i erotiku, potěšení a reprodukci. Sexualita je vyjádřena v myšlenkách,

postojích, hodnotách, rolích a vztazích. Sexualita je ovlivněna řadou faktorů, jedná se o faktor biologický, psychologický, sociální, právní, kulturní, historický a politický.

Neexistuje lidská společnost, kde by nebyla sexualita pod společenským dohledem a sexuální pud by se v ní nemusel podřizovat společenským normám. Pokud by jedinec tyto normy odmítal, tak by bylo jeho chování považováno za nežádoucí a byl by trestán, léčen či dokonce zabíjen. (Fafejta, 2016, s. 15)

Sexuální orientaci se zpravidla označuje sexuální preference osob stejného či opačného pohlaví, popřípadě obou pohlaví. Dle Weisse (2010, s. 107) můžeme sexuální orientaci charakterizovat jako celoživotní a neměnný stav, jehož nositel má převažující erotické a citové preference k osobám daného pohlaví. Rozhodující pro rozpoznání sexuální orientace jsou erotické představy a kvalita citové náklonosti. Biologická podmíněnost sexuální orientace, ale i zkušenosti, stupeň sebepoznání a životní podmínky přirozeně vedou k vytváření sexuální identity jedince.

Ač se předpokládá, že sexuální orientace je vrozená naráží tato představa na dvě úskalí. Prvním z úskalí je fakt, že sexuální orientace nebyla biologicky určena, ač výzkumy k tomu vytváří určité předpoklady. Jedná se o zkoumání vlivu hormonů v prenatálním nebo postnatálním období, genetickou dispozici a další. Zároveň však většina výzkumů byla provedena jen na části populace, která se identifikuje jako homosexuální. Dalším úskalím je to, že vliv kultury a společnosti je zásadní pro to, aby se jedinci identifikovali jako homosexuální. (Sloboda, 2017, s. 16)

Pojetí sexuální orientace se během historického vývoje silně proměnilo. První představou byla sexuální orientace jako bipolární kategorie. Od této představy se však upustilo, když americký psycholog Kinsey v 50. letech 20. století provedl výzkum zaměřený na sexuální chování lidí. Bylo zjištěno, že lidé se nechovají během svého života výlučně homosexuálně nebo heterosexuálně. Bisexualita byla v rámci pojetí sexuální orientace jako bipolární kategorie považována jen za přechodnou fázi k homosexuální identifikaci nebo neochotu člověka přijmout homosexualitu. V dnešní době je bisexualita považována za akceptovanou sexuální orientaci a identitu. (Ondrisová, 2002, s. 17) Od představy sexuální orientace jako bipolární kategorie se upustilo a nahradil ji model sexuální orientace jako pole, který je možné zobrazit pomocí dvourozměrného modelu sexuální orientace od psychologa Storma. Tento model zohledňuje různou míru sexuální přitažlivosti každého jedince jak k mužům, tak k ženám a zároveň zohledňuje i sociální a kulturní aspekty sexuality. (Sloboda, 2017, s. 16 – 17) Pojetí sexuální orientace jako bipolární kategorie je však nadále přijímána v rámci

většinové společnosti, neboť identifikovat se výlučně s heterosexuálností poskytuje lidem jistě bezpečí a možnost vyhnout se předsudkům, které jsou spjaté s homosexualitou a bisexualitou. (Ondrisová, 2002, s. 17)

Dalším pojmem, který při hodnocení sexuální orientace používáme je **sexuální chování**. Sexuální chování může, ale nemusí souviset se sexuální orientací či identitou. Mnoho lidí je schopno sexuální a někdy i citové reakce na nepreferovaný erotický podnět. Děje se tak zejména v prostředí, kde převažují lidé stejného genderu, například ve věznicích. Někteří lidé zejména v období dospívání mají potřebu experimentovat v rámci svého sexuálního chování. (Weiss, 2010, s. 107)

Procházka (2002, s. 13) **sexuální identifikaci** označuje jako subjektivně vnímaný pocit sounáležitosti či rozporu s vlastním tělem, ale i se sociální rolí vázanou s daným pohlavím. Je to ztotožnění se s danou sexuální orientací. V kontextu homosexuality se sexuální identifikaci nejčastěji říká coming out. Weiss (2010, s. 115) charakterizuje **coming out** jako „*kognitivně – behaviorální proces, který zahrnuje rozpoznání, sebezpřijetí a schopnost širší integrace sexuální orientace do své osobnosti*“. Můžeme tedy říct, že coming out představuje proces sebeidentifikace a následné zveřejnění identity, která je v dané společnosti minoritní. Jedná se o proces, který má několik po sobě jdoucích fází, které se mohou vzájemně prolínat. První fáze začíná zpravidla v období puberty.

Proces coming out můžeme rozdělit na interpersonální a intrapersonální část. Do intrapersonální neboli vnitřní části můžeme zařadit psychické prožitky, které jsou vázány na uvědomování si své sexuální orientace a sexuální preference. Je to počáteční uvědomění si odlišné sexuální orientace. Interpersonální neboli vnější část zahrnuje to, co se děje v souvislosti s vnějším okolím. Můžeme sem zařadit například sexuální zkušenosti a partnerské vztahy, ale také komunikaci o sexuální orientaci s dalšími lidmi. Obě části se vzájemně propojují a ovlivňují. (Weiss, 2010, s. 116) Na coming out můžeme nahlížet jako na celoživotní proces, který nikdy není zcela ukončen. Člověk se během života ocitá v rozmanitých typech prostředí, kde se může se svou sexuální orientací svěřovat. (Beňová, 2007, s. 10)

Na sebeuvědomění si odlišnosti od normy heterosexuálního a genderového společenského řádu a následnému sdělování této informace okolnímu světu mají vliv aspekty na individuální a celospolečenské rovině. V individuální rovině coming outu hrají roli aspekty, jako rodinné a sociální prostředí, vzory lidí ve stejné situaci, ať už ve veřejném prostoru či v blízkém okolí nebo síla jedincovi osobnosti a schopnost prosadit se proti tlaku svého okolí

či společnosti. V celospolečenské rovině jde o aspekty jako nastavení genderového a sexuálního řádu společnosti tak, že nabízí pouze určité možnosti identifikace a jen některé popisuje jako správné a žádoucí. Tyto aspekty určují, zda se jedinec identifikuje jako homosexuální. (Sloboda, 2016, s. 73 -74)

Pojem **homosexualita** poprvé použil v roce 1869 maďarský lékař Benkert, který tímto výrazem označil lásku ženy a muže k osobě stejného pohlaví. Nahradil tak středověký výraz pro homosexuální chování „sodomie“, což byl současně výraz pro zoofilii a pedofilii. (Weiss, 2010, s. 112) Teprve od 19. století je homosexuál vnímán jako specifický typ osobnosti typický svou zvláštní minulostí, dětstvím, anamnézou, způsobem života a fyziologií. Homosexualita se tak stala principem vepsaným do těla člověka. Důležitou podmínkou fungování tohoto principu je schopnost sebeidentifikace, kterou v dnešní době nazýváme coming out. (Nedbálková, 2011, s. 46)

Od 19. století také vznikají spolky, které homosexualitu podporují a usilují nejprve o odstranění trestnosti homosexuality a později také o odstranění diskriminace těchto lidí. Německá Wissenschaftlich-humanitäre Komitee byla první organizace zabývající se od roku 1897 právy homosexuálů. Od té doby můžeme mluvit o veřejném životě LGBT lidí, neboť tyto komunity se postupně začaly hlásit o svá práva. (Beňová, 2007, s. 17) Zkratka LGBT označuje gaye, lesby, bisexuály a trans gender osoby. V dnešní době se nejčastěji používá zkratka LGBT+, kde znaménko plus je označení pro ostatní identity.

Definice a vnímání homosexuality v průběhu let prošlo značnými proměnami, neboť během historie se pohled na homosexualitu měnil. Jinak byla například homosexualita brána v době, kdy byla považována za nemoc a jinak v dnešní době. V dnešní době homosexualita již není považována za zdravotní poruchu. Léčba homosexuality je považována za medicínsky i psychologicky za nedůvodnou a riskantní. (Štěrbová a Rašková, 2016, s. 17) Homosexualita je chápána jako varianta, i když někdy odlišná, přesto varianta sexuality. Za duševní poruchu je považována egodystonní sexuální orientace, kdy jedinec svou sexuální orientaci vnitřně nepřímá a činí mu tak psychické problémy. Homosexualitu můžeme definovat jako sexuální orientaci především nebo výhradně směřovanou na osoby stejného pohlaví. Jedná se o vztah dvou v zásadě sobě rovných lidí, kteří se pro takový vztah dobrovolně rozhodli. (Sloboda, 2017, s. 39)

Přesto že gay a lesbické páry v České republice zatím po právní stránce nedosahují rovnocenného postavení s heterosexuálními páry, ušla naše republika kus cesty v problematice homosexuality. (Kaňka, 2000, s. 3) Z historicky právního hlediska u nás

přestalo být homosexuální chování osob starších 18 let trestným činem v roce 1961. Hranice věkové přípustnosti na 15 let se srovnala až v roce 1990. Homosexualita byla v minulosti považována za nemoc. Neexistuje však žádný důkaz, že by homosexuální orientace byla spojena s psychiatrickou patologií. V minulosti však právě kvůli tomu byla považována za patologickou a docházelo ke společenské a právní diskriminaci. V roce 1991 z důvodu doporučení Světové zdravotnické organizace byla u nás homosexualita vyškrtuta ze seznamu nemocí. Registrované partnerství bylo u nás schváleno v roce 2006. (Sloboda, 2017, s. 49 – 50)

1.3 Registrované partnerství

Registrované partnerství můžeme označit jako trvalé společenství dvou jedinců stejného pohlaví vzniklé způsobem, který stanovuje zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Registrované partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví formou svobodného a úplného souhlasu, že spolu vstupují do partnerství. Prohlášení se činí před matrikářem a partnerství se zapíše do knihy partnerství.

Zákon o registrovaném partnerství byl v České republice na několikátý pokus přijat v roce 2006, což bylo poprvé, kdy gay a lesbické páry mohly poprvé uzavřít svazek. Většina gayů a leseb ovšem registrované partnerství vnímá spíše jako symbolické ukotvení vztahu, než jako krok, který by jim zajišťoval dostatečná partnerská práva. (Polášková, 2009, s. 36) Sloboda (2021) považuje již samotnou existenci registrovaného partnerství, které obsahuje více než 100 odlišností od manželství, za legalizaci a institucionalizaci heteronormativity, což může vést až k homofobii.

Díky Výzkumu veřejného ochránce lidských práv z roku 2019 bylo zjištěno, že 95 % LGBT+ lidí považuje registrované partnerství za nedostatečnou formu svazku. Za problematický je považován i samotný název registrované partnerství, kdy slovo registrované značí spíše než svazek dvou lidí jejich evidenci, která právě kvůli tendenci k diskriminaci homosexuálních osob není žádoucí. Nicméně mezi oběma institucemi existuje řada rozdílů a to nejen v pojmu, ale i samotném obsahu práv a povinností. (Burešová, 2020, s. 41 - 42)

Rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím

Rozdíl mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím vidíme již při samotném uzavření partnerství. Registrované partnerství se uzavírá formou souhlasného prohlášení osob

stejného pohlavím. Rozdíl je v tom, že partneri mohou prohlášení učinit výhradně před matričním úřadem, nikoliv před orgánem církve jak je tomu u manželství. Navíc pro homosexuální páry je v České republice určeno jen 14 matrik, kde mohou vstoupit do partnerství. Tedy v každém kraji jedna matrika. Při samotném aktu vstupu do partnerství není důležité, aby byli přítomní svědci. Respektive účastnit se mohou, jejich přítomnost však není pro samotný akt podstatná. Tím se partnerství liší od aktu uzavření manželství, který je spjat s daným ceremoniálem a slavnostní formou. (Burešová, 2020, s. 43 - 44)

Registrovaní partneri nemají nárok na dva dny pracovního volna na svatbu. Nezískávají příbuzné, například švagry a švagrové, takové vztahy zákon o registrovaném partnerství jednoduše neuznává. A zatímco manželství je považováno za důležitou část rodinného práva, registrované partnerství je spíše administrativním úkonem. Můžeme tedy říci, že existují výrazné symbolické rozdíly mezi manželství a registrovaným partnerstvím. Další uvedené rozdíly budou spíše praktického charakteru. (Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2023)

Partnerství neplní stejnou funkci jako manželství jelikož existuje mnoho rozdílů mezi vzájemnými právy a povinnostmi manželů a registrovaných partnerů. Mezi základní povinnosti manželů patří společné žití, věrnost, péče o děti a rodinné prostředí. Všechny tyto povinnosti v partnerství chybí. Z podstaty samotného zákona o registrovaném partnerství se dá usoudit, že předpokládá pouze soužití partnerů nikoliv založení rodiny. (Burešová, 2020, s. 45 - 46)

Dalším výrazným rozdílem jen fakt, že manželům po sňatku vzniká společné jmění, pro registrované partnery toto pravidlo neplatí. Absence právní úpravy společného jmění manželů vede k tomu, že v případě rozpadu vztahu nedochází k vypořádání majetku a to ani v případě úmrtí jednoho z partnerů. Chybí také úprava pozůstalostních práv ve vztahu k vdovskému či vdoveckému důchodu nebo výsluhám od ozbrojených složek po úmrtí partnera či partnerky. (Sloboda, 2016, s. 50)

Jak již bylo zmíněno, samotný zákon o registrovaném partnerství nepředpokládá založení rodiny. Registrované partnerství bylo přijato se zákazem adopce. Podle českého práva je společná adopce vyhrazena pouze manželům. Stejně tak přiosvojení dítěte druhého partnera a pěstounství. Nemožnost společného osvojení a přiosvojení dítěte způsobuje, že zákonem uznávaný rodič může být pouze jeden z páru a to i přesto, že na péči a výchově se oba podílejí stejně. Jedinec, který o dítě pečuje a vychovává, avšak není biologickým ani právním rodičem se nazývá sociální rodič. Sociální rodič se nachází v nelehké situaci, neboť nemá nad dítětem žádná základní rodičovská práva a je tak právně považován za cizího člověka.

V České republice také není umožněno lesbickému páru podstoupit umělé oplodnění. (Burešová, 2020, s. 69) V případě rozpadu registrovaného partnerství se dítě dostává do právní nejistoty. Kontakt se sociálním rodičem po rozpadu partnerství není v zákoně nijak upraven. Dítě od sociálního rodiče nemá nárok na výživné, sirotčí důchod ani dědictví v případě úmrtí sociálního rodiče. Naopak v případě úmrtí faktického rodiče, nemá sociální rodič na dítě právní nárok a dítě mu může být odebráno. (Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2023)

Z textu výše vyplývá, že homoparentální rodina nemá v právním řádu jasnou existenci, jelikož zákon o registrovaném partnerství ani související právní úprava takovou formu rodiny neuznává. Tím se homoparentální rodina dostává do komplikací, které přináší řadu negativních dopadů na život dětí i jejich rodičů. Ale i přesto, že právní řád takovou formu rodiny neuznává homoparentální rodiny tady byly, jsou a budou bez ohledu na právní ukotvení. (Sloboda, 2016, s. 191)

2 HOMOPARENTÁLNÍ RODINA

V druhé kapitole teoretické části si představíme homoparentální rodinu, jakožto jednu z nejdiskutovanějších forem rodiny. Představíme si možnosti, jak mohou gayové a lesby založit rodiny a nastíníme výzkumy zaměřené na vliv homosexuality na vývoj dítěte.

Rodina je nepostradatelná a těžko nahraditelná instituce jak pro dítě, tak pro dospělého člověka. Funguje jako nejvýraznější socializační činitel a je nezastupitelná při předávání hodnot z generace na generaci. Stojí na počátku rozvoje osobnosti a má tendenci jedince během života ovlivňovat a formovat. Z toho vyplývá, že rodina je pro dítě místem, kde se setkává s určitým závazným modelem společnosti. (Kraus, 2008, s. 79)

Instituce rodiny i v českém prostředí prochází v průběhu desetiletí řadou významných proměn. V minulosti byla tradiční rodina tedy otec, matka a děti považována za jediný možný model rodiny. Postupem času se však začalo rodinné soužití měnit. Změnou je myšlena zvýšená rozvodovost, přibývání neúplných nebo bezdětných rodin a v neposlední řadě také rodin homoparentálních. (Polášková, 2009, s. 33) Jako homoparentální rodinu můžeme označit rodinu, kde jsou rodiče osoby stejného pohlaví. Někdy se k označení homoparentální rodiny používá také výraz gay či lesbická rodina. Takové označení ovšem není úplně správné, neboť to může působit tak že se celá rodina hlásí k homosexuální orientaci. Výraz homoparentální rodina je možné použít i v případě transsexuálních či bisexuálních rodičů. (Procházka, 2014, s. 12)

Homoparentální rodinu můžeme i v dnešní době považovat za jednu z nejdiskutovanějších a nejkontroverznějších forem rodiny. Homoparentální rodina si prošla historickým vývojem naší společnosti, který se týká vnímání homosexuality a rodiny. Z hlediska historie je homosexualita vnímána jako sexualita ve významu provádění sexu. Homosexualita je tak považována za neplodnou, protože homosexuální páry nejsou schopni počít dítě. (Sloboda, 2016, s. 106 -107) Důležitým krokem gay a lesbických párů na cestě k rodičovství je uvědomění, že děti mohou mít a je v pořádku že o ně stojí. Ještě před deseti lety se automaticky předpokládalo, že gay a lesbické páry nemohou ani nechtějí mít děti. (Sloboda, 2021, s. 57)

V principu jsou rodiče stejného pohlaví stejnými rodiči jako heterosexuální rodiče až na to, že své rodičovství musí plánovat více předem a hledat možnosti jak rodinu založit. Páry stejného pohlaví stejně jako heterosexuální páry vnímají rodičovství jako naplnění vztahu. (Sloboda, 2016, s. 134)

2.1 Možnosti založení homoparentální rodiny

Existuje několik způsobů, jak mohou homosexuální páry založit rodinu. V současné době spousta dětí vyrůstajících v homoparentální rodině pochází z předchozího heterosexuálního vztahu. Začíná se však zvyšovat počet homosexuálních párů, které rodinu plánují a hledají možnosti jak rodinu založit. (Sloboda, 2016, s. 115) Vzhledem k právnímu nastavení společnosti se však založení homoparentální rodiny odehrává v jakési šedé zóně. To znamená, že stejnopohlavní páry sice mají možnosti jak dítě do rodiny přivést některé však nejsou kryté zákonem. A zároveň ať už páry zvolí jakoukoliv cestu, tak podle českého práva se rodičem stane pouze jeden z daného páru. (Burešová, 2020, s. 46) Což znamená, že jeden z páru bude rodičem biologickým a druhý sociálním. **Biologické rodičovství** znamená, že dítě je biologickým potomkem jednoho z partnerů například z předchozího heterosexuálního vztahu. Další možnost je, že jedinec využije nějakou z forem asistované reprodukce nebo dítě získá pomocí náhradní rodinné péče. **Sociální rodičovství** naproti tomu znamená, že rodič nemá žádnou biologickou ani právní vazbu na dítě. Jedinec tak nemůže za dítě právně jednat a nemá vůči němu žádná práva ani povinnosti. Sociální rodič žije s dítětem část nebo celý život ve stejné domácnosti. Jedinec o dítě pečuje, plní všechny rodičovské role a vnímá dítě jako svou rodinu. (Sloboda, 2017, s. 112 - 115)

Jedním ze způsobů jak mohou homosexuální páry založit rodinu je **asistovaná reprodukce**. Tento způsob zakládání rodiny je možný u lesbických párů. Podmínky pro schvalování asistované reprodukce v České republice upravuje zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. Dle zákona je asistovaná reprodukce chápána jako léčba neplodného páru. Lesbické páry tedy na asistovanou reprodukci nemají právo.

Zmíněný způsob však mohou lesbické páry využít na nějaké ze zahraničních klinik, kde je asistovaná reprodukce povolena. Takový způsob je však finančně nákladný, a proto stejně většina lesbických párů zákon obchází a využívá kliniky v České republice. (Nedbálková, 2011, s. 71) Zpravidla žena přijde na kliniku s kamarádem, který hraje roli partnera a budoucího otce dítěte. Muž nemusí hrát v životě narozeného dítěte žádnou roli, ale podle českého práva bude považován za otce dítěte. (Sloboda, 2016, s. 113)

V praxi se často můžeme setkat i s metodou domácího oplodnění, kdy se pomocí stříkačky aplikují ženě do vagíny spermie od dárce. Lesbické ženy se musí dohodnout, kdo bude biologickým rodičem a sociálním rodičem. V některých případech se ženy dohodnou, že do rodného listu bude zapsán i otec dítěte. (Sloboda, 2016, s. 114)

Jednou z možností domácího oplodnění může být situace, kdy se dohodne mužský a ženský homosexuální pár na početí společného dítěte. Taková možnost se nazývá **sdílené rodičovství**. V takovém případě je biologickým otcem a matkou vždy jeden z páru a zbylí dva se stávají sociálními rodiči. Dítě má tedy čtyři rodiče, dva biologické a dva sociální. Tato možnost je velice náročná na organizaci jak početí, tak následné péče o dítě. (Kutálková, 2015, s. 44)

Možností založení rodiny pro gay páry je **surogátní neboli náhradní mateřství**. Jedná se o způsob, kdy náhradní matka počne s jedním mužem z páru dítě. Zpravidla je náhradní matka oplodněna embryem z vajíčka dárkyně a spermií jednoho muže z páru. Náhradní matka dává svolení k zavedení embrya do dělohy se záměrem otěhotnět, dítě donosit a následně porodit. Náhradní matka se následně vzdává všech práv k narozenému dítěti. V České republice není surogátní mateřství pro páry stejného pohlaví legální. Tento způsob je poskytován pouze heterosexuálním párům, pro které je to ze zdravotních důvodů jediná možnost, jak se stát rodiči. (Sloboda, 2016, s. 114) Z toho důvodu jezdí gay páry do zemí, kde je surogátní mateřství legální a mají zde institut surogátního mateřství. Jedná se ovšem o nákladnou záležitost, kterou si všechny gay páry dovolit nemohou. Další problém nastává po návratu do České republiky, neboť legislativa odmítá dětem vystavit českou obdobu rodného listu. Je to z toho důvodu, že dítě nemůže mít v rodném listě uvedené jako rodiče dvě osoby stejného pohlaví. (Novotný, 2014, s. 115)

Náhradní rodinná péče představuje další způsob, jak mohou páry stejného pohlaví založit rodinu. Zpravidla se jedná o osvojení. Taková forma náhradní rodinné péče je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dle zákona je vztah mezi osvojencem a osvojitelem stejný jako mezi rodičem a dítětem. Osvojení dítěte musí být vždy v souladu s jeho zájmy. O osvojení rozhoduje vždy soud a osvojitelem může být zletilá a svéprávná osoba. Zákon preferuje osvojení manželi nebo alespoň jedním z manželů.

Osvojování registrovanými partnery v České republice není umožněno, neboť důvodová zpráva k zákonu o registrovaném partnerství dodává, že preferovaná výchova je heterosexuálním párem. Osvojitelem se nicméně ve výjimečných případech může stát i jednotlivec. Podle nynější právní úpravy se může osvojitel stát i osoba v registrovaném partnerství. Partner osvojitele se tak stává sociálním rodičem, který nemá k dítěti právní vztah. (Burešová, 2020, s. 79) Některým dětem z dětských domovů je téměř nemožné najít vhodného adoptivního rodiče, a proto rozšířením skupiny osob, které by mohly dítě osvojit,

se zvýší šance na získání rodiny. Přitom jsou stále často slyšet argumenty proti tomu, aby si mohly homosexuální páry společně osvojit dítě. (Fafejta, 2016, s. 143)

Homosexuální páry musí při plánování rodiny projít řadou překážek. Nedostatečná podpora v české legislativě vystavuje homoparentální rodiny rizikům a nejistotám. Právní jistota a společenské uznání homoparentálních rodin je přitom v nejlepším zájmu dítěte. (Kutálková, 2015, s. 7) V řadě států po celém světě zlegalizovali **manželství pro páry stejného pohlaví**. Zejména dětem vyrůstající v homoparentálních rodinách by tento krok zajistil právní ochranu a stabilitu. Zlegalizování manželství pro páry stejného pohlaví můžeme vnímat, také jako nástroj sociální inkluze, tedy jako možnost zrovnoprávnit samotné gaye a lesby. (Nedbálková, 2011, s. 47)

Homoparentální rodiny, zde byly, jsou a budou. Stále se ovšem jedná o sociální fenomén, které je svázaný s různými stereotypy a předsudky, které zasahují až tak hluboko, že pokud bude párům stejného pohlaví umožněno rodičovství, tak se dle některých jedinců zásadně změní celospolečenské hodnoty. Přitom podle dosavadních výzkumů není prokázán žádný negativní vliv stejnopohlavních párů na dítě, které vychovávají. (Sloboda, 2016, s. 117)

2.2 Výzkumy zaměřené na homoparentální rodiny

Výzkumy zaměřené na homoparentální rodiny se v angloamerické odborné literatuře začínají objevovat již od 70. let 20. století, kdy v souvislosti s rozvody a svěřováním dětí do péče začaly dávat soudy soudním znalcům posouzení rodičovství leseb a gayů. Jednalo se převážně o lesbické ženy, které měly děti v heterosexuálním vztahu, ale během života se identifikovaly jako lesby. (Procházka, 2014, s. 12) Soudy potřebovaly podložit svůj verdikt znaleckým posudkem, který měl doložit rodičovskou způsobilost matky a rizika související s její sexuální orientací a vývojem dítěte. (Polášková, 2009, s. 64)

Od té doby se vyskytuje mnoho longitudinálních a srovnávacích studií rodin heterosexuálních, homosexuálních, monoparentálních či rodin s adoptovanými dětmi a dalších. Zejména v počátcích výzkumu homoparentality se objevovali témata, která mapovala, zda a popřípadě jaký má homosexualita rodičů vliv na psychický vývoj dětí a jejich pocit štěstí a spokojenosti, mapovala sexuální chování a sexuální preference v období dospívání a v neposlední řadě zjišťovala genderové chování a preference dětí. Kromě těchto stěžejních témat se výzkumy zaměřovaly také na motivaci homosexuálně orientovaných jedinců k rodičovství, rozdělení rolí v rodičovství nebo samotný vztah rodičů k dětem. (Nedbálková, 2011, s. 33)

Od 90. let 20. století začínají být výzkumy předvídatelné a nepotvrzují žádné negativní argumenty, které by pokládaly rodičovství stejnopohlavních párů za rizikové. Pokud se drobné rozdíly objevily, tak nenabývaly negativního charakteru. Co se týče použitých metod výzkumu, jednalo se zejména o kvantitativní výzkumy realizované formou dotazníkového šetření využívajících standardních psychologických technik. (Nedbálková, 2011, s. 35)

Výzkumy homoparentality měly své nedostatky, protože většiny z nich byly krátkodobé, transversální a jejich výzkumné soubory byly poměrně malé. Respondenti byli většinou vybíráni záměrně či metodou sněhové koule. Taková výběr ztěžuje zobecnění výsledků na celou populaci. Respondenti byli také často seznámeni s cílem výzkumu hned na začátku, což mohlo ovlivnit jejich odpovědi. (Polášková, 2009, s. 65)

Začínal růst počet přehledových statí, které shrnovaly dosavadní empirické příspěvky k tématu homoparentality. Za velmi zdařilou práci je považována studie amerických sociologů Stacey a Biblarze (2001). Jejich práce je zdařilá zejména z toho důvodu, že se snažili představit téma jako celistvý fenomén s teoretickou, metodologickou i ideologickou dimenzí. (Nedbálková, 2011, s. 35) Stacey a Biblarz (2001, s. 159 - 160) ve své studii analyzovali výsledky 21 psychologických výzkumů publikovaných mezi lety 1989 až 1994 a rozpoutali tak debatu nad interpretací zjištění dosavadních výsledků. Jejich studie kritizuje defenzivní charakter dosavadních výzkumů, které v interpretaci svých výzkumných zjištění poukazují na neexistenci rozdílů mezi rodičovstvím heterosexuálních a stejnopohlavních párů. Analyzované výzkumy vycházely z předpokladu, že rodičovství gayů a leseb je deviace a jejich rodičovství je škodlivé. Výzkumy byly designovány tak, aby testovaly platnost tohoto předpokladu. Výzkumníci tak nevěnovali v interpretaci výsledků pozornost zjištěným rozdílům, které jejich výzkumy empiricky ukazují. Stacey a Biblarz (2001) ve své studii nabízejí vlastní interpretaci zjištění a nabízí důvody, proč tato zjištění výzkumníci zamlčeli.

Stacey a Biblarz (2001, s. 170) zjistili rozdíly v sexuálním chování dětí z homoparentálních rodin. Děti vychovávané zejména lesbickými matkami jsou hlavně v období dospívání otevřenější sexuálnímu experimentování a homoerotickému chování. Děti z homoparentálních rodin jsou také více otevřené vztahu s jedincem stejného pohlaví. Co se týče sexuální identifikace, nebyl mezi dětmi z homoparentální rodiny a z heteroparentální rodiny shledán žádný rozdíl. Což znamená, že u dětí z homoparentální rodiny je stejná šance, že se identifikují jako gayové či lesby jako u dětí z heterosexuální rodiny. Děti vychovávané rodiči stejného pohlaví jsou také méně genderově stereotypní. Což potvrzuje i česká

odbornice na veřejnou politiku Kutálková (2017), která ve své studii taktéž zjistila, že děti vychovávající gay a lesbické rodiče jsou méně genderově stereotypní a celkově tolerantnější k odlišnostem. Děti z homoparentálních rodin se nestydí za to, že jsou jejich rodiče gayové či lesby. Tyto děti či dospívající neuvádějí souvislost mezi vlastní sexuální orientací a orientací jejich rodičů a to i v oblasti vlastních sexuálních preferencí. Děti či dospívající ovšem neviděli problém v tom, že by jejich sexuální orientace mohla být homosexuální či bisexuální.

Další téma, které Stacey a Biblarz (2001, s. 164) ve své studii otevírají je přítomnost homofobie za zkoumanými výzkumy. Výzkumy totiž považují automaticky za negativní jev, když se děti vyrůstající v homoparentální rodině identifikují jako lesby či gayové. Také Jarkovská (2014) ve svém textu uvádí diskuzi o to, zda je vůbec vhodné vést debatu o škodlivosti nebo vhodnosti rodičovství homosexuálními páry. A to z toho důvodu, že tato debata je vedena z podstaty existence předsudků zaměřených proti homosexuálním jedincům a homoparentalitě.

Předsudky o homoparentálních rodinách kolují i přesto že psychologická, psychiatrická a pediatrická asociace v USA, psychologická asociace v Kanadě, Velké Británii nebo Austrálii vydala před lety stanoviska, která dokládají, že na základě dosavadních studií **homosexualita rodičů nemá negativní vliv na dítě**. V českém prostředí se výzkumem homoparentality kromě bakalářských a diplomových prací zabývá zejména antropoložka Věra Sokolská, psycholožka Eva Polášková, socioložka Kateřina Nedbálková, odbornice na veřejnou politiku Petra Kutálková a sociolog Zdeněk Sloboda. (Sloboda, 2016, s. 117)

Ačkoliv homosexualita rodičů nemá dle výzkumů negativní vliv na dítě tak homofobie a předsudky v rámci široké veřejnosti na děti i celou rodinu mít negativní vliv může. Jeden z předsudků je právě ten, že děti vyrůstající v homoparentální rodině budou vedeny k homosexualitě. Další předsudek je že děti budou ve škole šikanovány nebo že děti potřebují v rámci rodiny mužský a ženský vzor. V neposlední řadě veřejnost spekuluje o to, zda vůbec gay či lesba může být kvalitní rodič. (Fafejta, 2016, s. 143 – 144)

Kutálková (2018, s. 35) ve své studii zjistila, že děti vyrůstající v homoparentální rodině byly často vystaveny projevům homofobie. Homosexualita rodičů pro děti nepředstavuje problém. Daleko více je zraňuje heteronormativita společnosti a s ní spojená homofobie. Děti a to zejména v období puberty jsou vůči projevům homofobie o to více zranitelnější.

Kutálková (2018, s. 51 – 53) navrhla způsoby, jakým by přispěla k normalizaci homoparentálních rodin v české společnosti. Po právní stránce by homoparentálním rodinám pomohly legislativní úpravy zejména pak zpřístupnění manželství párům stejného pohlaví. Děti a rodiče by tak nebyly v právní nejistotě, jak je tomu nyní. Dalším řešením by mohlo být vytvoření klubů pro děti z homoparentálních rodin, kde by sdílely s vrstevníky své problémy či otázky. Pomohlo by také vytvoření sítě podpůrných služeb pro stejnopohlavní rodiny. Rodiny sice mohou využít například sociální poradenství, ovšem ne všichni sociální pracovníci umí s homoparentální rodinou pracovat bez stereotypního chování. Bylo by také prospěšné kdyby homoparentální rodiny byly viditelné v reklamách, učebnicích, filmech či seriálech. Mohlo by to prospět k odbourání heteronormativního pohledu společnosti.

V současné době se výzkumy zaměřují spíše než na zkoumání vlivu sexuální orientace rodičů na dítě na vliv sociálního prostředí na dítě z homoparentální rodiny. Sociální instituce jako je škola představuje místo pro diskriminaci, ale také místo potenciálního přijetí homoparentálních rodin. S negativním klimatem školy a školní třídy se váže častější odstrkováním dětí z homoparentálních rodin, ať ze strany ostatních žáků nebo učitelů. (Goldberg, 2023)

3 FENOMÉN HOMOFOBIE NA STŘEDNÍ ŠKOLE

V třetí a zároveň poslední kapitole se zabýváme problematikou genderu ve školním prostředí a obdobím adolescence. Dále si nastíníme problematiku homofobie na střední škole a její prevenci. A v neposlední řadě vyzdvihneme důležitost sociálního pedagoga, který má díky své kvalifikaci možnost výchovně působit na žáky či jiné skupiny.

Žáky středních škol řadíme do období adolescence. Konkrétní časové období se u autorů různí. Většinou je však adolescence datována od 15 do 22 let a je považována za most mezi dětstvím a dospělostí. (Macek, 2003, s. 11-12) Adolescenci můžeme zařadit mezi velice zatěžující fázi životního cyklu. Jedná se o období, kdy tělo mladého člověka dozrává a vyvíjí se také jeho osobní zájmy. V období adolescence má pro jedince velký vliv vrstevnická skupina a cítí potřebu být oblíbený a uznávaný. Způsoby jak jednotlivá pohlaví oblíbenosti dosahují, se liší a podléhají genderovým stereotypům. Jedinci, kteří se odlišují například tělesnou nadváhou, postižením či pochází z jiného kulturního okruhu či společenské třídy jsou ohroženi vyloučením z kolektivu. Stejně jako ti, kteří svým chováním nenaplní genderové stereotypy. Může se jednat například o hlučné dívky nebo chlapce, kteří se rádi učí. (Rezenti, 2003, s. 140 – 143)

Z důvodu nastavení sexuálního řádu a heteronormativity vyplývá, že za žádoucí vztahy a sexuální aktivity jsou považovány vztahy osob nestejného genderu. Tím se dostáváme opět k otázce genderu, protože heterosexuality a homosexualita by neexistovala, pokud by nebylo důležité rozdělené pojetí genderu a pohlaví. (Sloboda, 2017, s. 22-24) Dospívající jedinci, kteří se vymykají tím, že nejsou heterosexuálně orientovaní, mohou být opovrhováni jak vrstevníky, tak dospělými. (Rezenti, 2003, s. 141 – 143)

V období adolescence začínají mladí lidé zkoumat svou sexualitu a sexuální identitu. Sexuální identita by měla být cílovým stavem procesu identifikace, jenž v kontextu homosexuality nazýváme nejčastěji coming out. Dospívající jedinec je citlivý na projevy heteronormativity, na které narazí ve škole, doma nebo na sociálních sítích. I vtipkování může neheterosexuálního jedince zraňovat a narušit jeho psychický vývoj. (Sloboda, 2017, s. 22)

Je důležité upozornit i na to, že u dospívajících míra homosexuálního chování může být přirozeným jevem sexuálního dospívání a nemůže jejich heterosexuální orientaci změnit. Homosexuální chování může být důsledkem prožitého traumatu, které ovlivnilo vlastní obraz sexuality dítěte. (Sloboda, 2021, s. 18)

Kromě rodiny má na život dospívajících vliv také škola, která reflektuje sexuální a genderový řád společnosti. Školu tedy můžeme označit jako genderovou instituci, která je obzvlášť s rostoucí věkem žáků a žákyň značně sexualizovaná. (Sloboda, 2016, s. 85)

3.1 Gender ve školním prostředí

Škola má vedle svých nejdůležitějších funkcí čímž je výchova a vzdělávání také řadu dalších funkcí. Zaměříme se na funkci socializační tedy přesněji socializaci genderovou. Ta představuje osvojování si charakteristik, která jsou v dané společnosti spojovány s modelem typické ženy a muže. Škola má tendenci obhajovat společenský status quo, a proto vede žáky prostřednictvím formálního i neformálního kurikula k osvojování spíše tradičních genderových představ a očekávání. Můžeme říci, že celá společnost i její vzdělávací systém stojí na genderu, jakož to třídicího a organizačního principu, který je prakticky všudypřítomný. Na gender se váže řada stereotypů, které mohou znevýhodnit jak dívky, tak chlapce. (Smetáčková, 2016, s. 11 - 15) Dívky jsou zpravidla považovány za poslušnější a pečlivější, dostávají lepší známky. Kluci jsou naopak ve škole často kritizováni za neposlušnost a jsou považováni za problémovější. Učitel chlapce obvykle oceňuje za jejich asertivitu a aktivitu. U dívek se naopak vyzdvihuje spíše tiché a pasivní jednání. (Thorová, 2015, s. 303) Stereotypy vedou k vytváření zdání přirozenosti a samozřejmosti rozdílů mezi muži a ženami což brání lidem i učitelům, kteří jsou také produkty genderových stereotypů o tom přemýšlet. Proto je důležitý určitý teoretický odstup, který by měla škola svým žákům přiměřeně dané věkové kategorii poskytovat. (Smetáčková, 2016, s. 75)

Jedním z důsledků genderové segregace školního prostředí je fakt, že dívky a chlapci si po základní škole volí genderově segregované obory, což se v budoucnu odráží v jejich finančním ohodnocení i uplatnění na trhu práce. (Krišová, 2019, s. 3) Dalším velkým problémem vzdělávání a školních kolektivů, které mají původ v genderovém uspořádání společnosti je existence sexuálního a genderově podmíněného násilí a homofobní šikany. Genderové stereotypy působí nepříznivě na jedince, kteří se vymykají binárnímu rozdělení světa na mužský a ženský. Žáci či studující, kteří jsou intersexuální, transsexuální, homosexuální, bisexuální či jinak genderově nekomfortní si mohou připadat vyloučení a to z důvodu homofobní šikany, nebo proto že jsou v kurikulu neviditelní a jejich identita není ze strany vyučujících a výukových materiálů legitimizována. (Krišová, 2019, s. 3 – 4)

Podle Výzkumu veřejného ochránce práv (2019) je škola místem kde se LGBT+ osoby setkávají s diskriminací či obtěžováním na základě jejich genderové či sexuální identity.

Jednalo se o různé projevy zesměšňování, vyhrožování a šikany jak ze strany spolužáků tak školského personálu.

I přesto, že škola ve své podstatě působí konzervativně, žádá se od ní, aby vedla žáky a žákyně, k rovnosti a otevřenosti z hlediska genderu. (Smetáčková, 2006, s. 15) Cesta jak genderové rovnosti a otevřenosti ve školním prostředí dosáhnout je dle Křišové (2019, s. 5) genderově citlivé vzdělávání. Jedná se o přístup, který rozvíjí potenciál žáků a studentů bez ohledu na jejich gender, a který je kritický k stávajícímu genderovému uspořádání společnosti. Jarkovská (2013, s. 42) dodává, že genderově citlivé vzdělávání vychází z feministického přístupu, který se snaží zmírňovat genderové nerovnosti a odstraňovat diskriminaci na základě pohlaví. V oblasti vzdělávání se této problematice zabývá i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Nastává však problém při realizaci, protože ve státních službách není dostatek odborníků na tuto problematiku. Dle Martanoviče (2021) v České republice stále chybí učební materiály směřující k větší citlivosti vůči individualitě dítěte a žákům, kteří nejsou jednoznačně vyhraněni. Chybí také materiály, které by pomohly žákům porozumět svému tělu a sloužily jako prevence proti sexuálnímu násilí. Dalším problémem je skutečnost, že hlas žáků není ve vzdělávacím procesu téměř vůbec slyšet. Většina učitelů dává přednost dodržování osnov a nedává prostor žákům sdělit své problémy a potřeby.

3.2 Homofobie na střední škole

Genderové stereotypy a homofobní předsudky jsou ve společnosti zakořeněné a je proto logické, že prostupují i do prostředí střední školy. Zmíněné představy se projevují v prostředí žakovských i učitelských kolektivů. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 20) V oblasti vzdělávání je nejproblematictější pokud se homofobní diskriminace projevuje zejména ze strany vyučujících nebo vrstevníků. Vyučující předávají žákům vědění, ale i hodnotové a etické postoje. Vrstevníci naproti tomu poskytují uznání, které je důležité pro sebepojetí a osobní rozvoj jedince. Tyto dvě skupiny vytvářejí prostředí ve třídě i ve škole a to jak během výuky tak mimo ni. (Sloboda, 2016, s. 87)

Prvek školního života, který ovlivňuje vztahy mezi žáky a žákyněmi můžeme rozdělit na formální a neformální kurikulum. V rámci **formálního kurikula** by se homofobní předsudky objevovat neměly, neboť Rámcově vzdělávací program zdůrazňuje respekt vůči všem lidem. Do formálního kurikula řadíme probíranou látku, učebnice a oficiální dokumenty, jako je například školní řád. Stále existuje málo metodických materiálů, které

by zdůrazňovali respekt vůči všem lidem, podle kterých by mohli učitelé výuku realizovat. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 20) Absenci metodických materiálů se snaží kompenzovat neziskové organizace, které nabízejí besedy, semináře či připravují různé materiály, které by měly učitelé pomoci realizovat genderově citlivé vzdělávání. (Sloboda, 2016, s. 92)

Za **neformální kurikulum** můžeme považovat zejména klima jednotlivých tříd, ale i pedagogického sboru, vztahy mezi vyučujícími a žáky nebo celkové klima školy. Způsob fungování škol může existenci homofobních předsudků nebo genderových stereotypů bránit nebo naopak podporovat. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 21)

Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu z.s. realizovala v roce 2016 výzkum s názvem České školy pod lupou: Výzkum homofobie a transfobie na školách. Do analýzy byli zahrnuti mladí lidé ve věku 14 – 23 let. Celkem 1314 respondentů. Z výzkumu vyplývá, že postoj většiny respondentů vůči LGBT+ lidem jsou pozitivní a tolerantní. Přesto však okolo 10 % respondentů uvedlo, že se ve společnosti gayů a leseb necítí dobře a nechovají se k nim jako k heterosexuálům. Většina respondentů přímo či zprostředkovaně zažila situaci, kdy byly LGBT+ osoby napadány nebo se staly terčem posměchu. Nejméně tolerantní jsou dle výzkumu heterosexuální chlapci.

Homofobní šikana a obtěžování

Homofobie může vést až k homofobní šikaně, což je fyzická a psychická forma dlouhodobého a opakovaného ubližování z důvodu neheterosexuální orientace. Vzhledem ke stereotypnímu vnímání gayů a leseb bývá zaměřena na femininní chlapce či maskulinní dívky bez ohledu na jejich reálnou sexuální orientaci či genderovou identitu. (Čechová a Hajdíková, 2016, s. 6)

Homofobní obtěžování a šikana může nabývat různých podob od vtipů na homosexualitu a určování heterosexuality jako jediné normální sexuální orientace až po fyzické násilí namířené proti konkrétním chlapcům či dívkám. Je nutné věnovat pozornost všem projevům homofobní šikany. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 23) Homofobní šikanu nejčastěji zažívají jedinci, kteří se identifikují jako gayové, lesby či transsexuální. Dále lidé, kteří nevypadají a nechovají se dle svého genderu typicky, ale také lidé kteří se kamarádí s neheterosexuálními lidmi nebo žijí v homoparentálních rodinách. (Čechová a Hajdíková, 2016, s. 8)

Je vhodné, aby stejnopohlavní páry se svými dětmi hovořili o možném střetu s homofobií. Rodiče by měli dětem vysvětlit v čem je jejich rodina odlišná a že existují lidé, kteří by mohli tuto odlišnost kritizovat. Je lepší, aby se děti s takovou realitou setkali v bezpečném prostředí

než samy například ve školním prostředí. Děti mají často pocit, že je nutné bránit své rodiče a o negativních zážitcích před nimi mlčet. Rodiče by měli dát dětem najevo, že s nimi mohou mluvit o všech svých pocitech. (Garner, 2005, s. 101)

Důsledky homofobie a transfobie mohou mít důsledky jak v rovině vzdělávací, tak v rovině psychosociální. Příkladem homofobie z rovině vzdělávací může být zamezení přístupu do školy, zhoršení studijních výsledků, chození za školu nebo zanechání studia. V rovině psychosociální to může být sklon k depresím a sebevraždám nebo rizikové chování. (Sloboda, 2016, s. 86-87) Četné studie prokazují, že počet pokusů o sebevraždu u adolescentů s neheterosexuální orientací je vyšší ve srovnání s heterosexuálními adolescenty či dospělými. Studie spojují zvýšené riziko pokusů o sebevraždu mezi neheterosexuálními lidmi zejména se stigmatem souvisejícím se sexuální orientací, předsudky a diskriminací. (Haas et al., 2010)

3.3 Prevence homofobie

Prevenci můžeme označit jako soubor aktivit nebo opatření, které předchází výskytu rizikového chování, zamezují jeho další progresi a zmírňují důsledky již vzniklých projevů takového chování. Za rizikové chování označujeme vzorce chování, jejichž důsledkem může docházet k nárůstu výchovně vzdělávacích, zdravotních a sociálních rizik, jak pro jedince, tak pro společnost. Homofobie patří mezi projevy interpersonálního agresivního rizikového chování. (Procházka, 2019, s. 35 - 39)

Prevenci dělíme na primární sekundární a terciální. V prostředí střední školy se realizuje zejména **primární prevence**, která se realizuje v době, kdy k šikaně dosud nedošlo. Zaměřuje se na šíření osvěty mezi žáky prostřednictvím edukačních programů a na vytváření optimálních podmínek pro tělesný, duševní a sociální vývoj žáků. Primární prevence na střední škole může mít nespécifickou a specifickou podobu. (Miovský, 2015, s. 17)

Nespécifická podoba prevence je zacílená na zlepšování klimatu školy a vedení žáků a žákyň k vzájemnému respektu. Nejdůležitějším prvkem v prevenci je zásadně odmítnout homofobii ve školním vzdělávacím programu a školních dokumentech, v prezentaci školy na webových stránkách, v prostředí školy a v každodenním jednání učitelů a zaměstnanců. **Specifická podoba prevence** je zacílená přímo na konkrétní projevy homofobie v dané škole. Nastupuje tehdy, kdy je zřejmé, že jsou ve škole jedinci, jejichž sexuální orientace je minoritní, nebo pokud se ve škole objevují jedinci, kteří projevují nepřátelskost vůči

neheterosexuálním jedincům. Je třeba situaci monitorovat a v případě potřeby se spojit s danými odborníky. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 32 - 33)

Nedostatek informací o sexualitě a sexuálních orientacích může vést k homofobním předsudkům. Je proto užitečné, aby škola realizovala kvalitní **sexuální výchovu**, která by měla přesahy i do dalších předmětů. Čím více totiž žáci o sexualitě a sexuálních orientacích ví, tak tím méně toto téma považují za společenské tabu a berou jej jako normální součást života. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 21) Téma homosexuality a odlišné pohlavní identity by mělo být v sexuální výchově nejprve zaměřeno na obecnou výchovu k toleranci a přijímání odlišností. Poté je důležité věnovat pozornost pochopení jevu a rozdílu v citové náklonosti a také tomu, jak člověk svou sexuální orientaci rozpozná. Důležité je zaměřit se na problematiku bezpečného sexu, protože ta u gayů a leseb má svá specifika. (Štěrbová a Rašková, 2016, s. 14)

Česká středoškolská unie provedla mezi měsíci červnem a říjnem 2020 mapování situace zaměřující se na sexuální výchovu na středních školách v České republice. Cílem dotazníkového šetření bylo získat poznatky přímo od žáků a absolventů středních škol a upozornit na konkrétní nedostatky. Průzkum ukázal, že v rámci střední školy se v sexuální výchově nejvíce objevují témata pohlavně přenosné choroby, kybernásilí a metody antikoncepce. Naopak skoro vůbec se neobjevovala témata konsent, genderové role, sexuální orientace, masturbace či orgasmus. (Česká středoškolská unie, 2020)

V případě že ve škole vypukne homofobní šikana je důležité, aby škola dala jasně najevo, že takové chování netoleruje a bude se řešit postihem. Učitel by měl věnovat pozornost sebemenšímu podnětu a poté žáka upozornit, že takové chování je nepřijatelné. Pokud by šikana vypukla, tak by učitel měl zjistit co nejvíce informací o případu a promluvit si s agresorem i s obětí. Po vyhodnocení všech údajů pak agresora potrestat. O případu šikany by se poté mělo mluvit, aby se dalším případům zabránilo. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 39)

Prevenčí na středních školách se zabývá **školní metodik prevence**, což je určený pracovník školy, jehož základní povinností je koordinovat přípravu a zavádění Minimálního preventivního ve škole a dle aktuálních potřeb jej inovovat. Školní metodik prevence také koordinuje realizaci aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování. (Procházka, 2019, s. 74 – 75) **Sociální pedagog** je dalším pracovníkem, který se v prostředí základní školy zabývá prevencí. V oblasti primární prevence se podílí na přímé poradenské i vzdělávací činnosti při přípravě Minimálního preventivního programu. Zabývá se také organizováním

aktivit zaměřených na optimální rozvoj jedince a skupin. V oblasti sekundární prevence pracuje sociální pedagog s jedinci nebo skupinami, kteří vykazují rizikové chování. (Procházka, 2012, s. 110)

3.4 Sociální pedagog

Sociálního pedagoga můžeme označit jako specializovaného odborníka, který má určité teoretické, praktické i koncepční znalosti a dovednosti a je schopen výchovně působit na osoby a sociální skupiny. Působí tam, kde se životní způsob klientů vyznačuje destruktivním způsobem a zároveň zabezpečuje sociálně výchovnou práci ve smyslu činností integračních a rozvojových. (Procházka, 2012, s. 210)

Při své práci ve školním prostředí se sociální pedagog zaměřuje na tři cílové skupiny. První skupinou jsou **děti a mládež**, kdy se zaměřuje především na prevenci sociálně patologických jevů, pracuje s žáky nadanými, ale také s žáky, kteří pocházejí ze sociálně patologického prostředí. Druhou cílovou skupinou jsou **učitelé**, kdy se sociální pedagog s učiteli podílí na tvorbě školních metodik, chrání jejich práva a poskytuje jim vzdělávání v oblasti prevence. Třetí cílovou skupinou je **rodina**, které poskytuje například výchovné poradenství a pořádá pro ně různé besedy. (Bakošová, 2008, s. 197)

Sociální pedagog má ve škole a školských zařízeních nepostradatelnou funkci a má předpoklady k výkonu mnoha činností. Může vykonávat vzdělávací a osvětovou činnost, kdy realizuje vzdělávací a osvětové programy zaměřené na žáky, učitele, rodinu i komunitu. Dále také sociálně výchovnou a preventivní činnost, kdy realizuje takové výchovné a preventivní aktivity, které předcházejí sociálnímu vyloučení žáků. Poskytuje také podpůrnou, intervenční a ochrannou činnost, kdy poskytuje žákům i jejich rodinám podporu při obtížné životní situaci, což může být například i coming out dítěte. Dále sociální pedagog provádí poradenskou a mediační činnost. Provádí také diagnostickou činnost, kdy diagnostikuje prostředí a klima školy nebo školní třídy. A v neposlední řadě má na starosti koordinační a organizační činnost, kdy pomáhá s realizací programů primární a sekundární prevence. (Moravec, 2015, s. 9)

Sociální pedagogové jsou ti, kteří by měli bojovat proti předsudkům, diskriminaci a opresi vůči lesbám, gayům i homoparentálním rodinám. Mohou přispět ke změnám v systému, který se podílí na společenské exkluzi některých skupin. Aby mohl sociální pedagog pomoci je potřeba, aby v první řadě pochopil jak institucionální heterosexismus ovlivňuje je samotné

a jejich profesionální život. Měl by si být také vědom svých vlastních předsudků a stereotypů a popřípadě s nimi pracovat. (Šlosár, 2017, s. 165 -166)

Sociální pedagog má k dispozici **protektivní faktory**, které může využít při práci s neheterosexuální mládeží. Sociální pedagog může rodinám i dospívajícím poskytovat výukové materiály zahrnující i LGBT+ témata. Dále může spolupracovat s metodiky prevence a výchovnými poradci ve školách a vzdělávat se v základních pojmech LGBT+ tematiky. Je důležité, aby sociální pedagog využíval znalosti s vývojové psychologie ve vztahu k sexualitě, genderové identifikaci, sexuální preference a chování. (Sloboda, 2021, s. 33)

Práce sociálního pedagoga na střední škole by se měla vyznačovat empatií, pochopením, navazováním atmosféry důvěry a otevřenou komunikací. Sociální pedagog by měl umět podpořit pozitivní stránky osobnosti žáka a pozitivně motivovat při zvládání školních povinností. (Kraus, 2008, s. 115 – 117)

Shrnutí teoretické části

Teoretická část se skládá ze tří kapitol. První kapitola je věnována problematice genderu, kdy gender definujeme jako sociální konstrukt mužství a ženství. Genderový ráád přirozeně udává, že ideální svazek tvoří muž a žena, což vede k utváření heteronormativního pojetí společnosti. Homosexuálně orientovaní jedinci jsou tak bráni jako něco odlišného někdy až deviantního. V důsledku toho dochází k vytváření předsudků a stereotypů vůči jedincům, kteří jsou homosexuálně orientovaní, což může vést až k homofobii. K otázce genderu je spojená sexualita, která souvisí se sexuální identifikací a sexuální orientací. Tím se dostáváme k problematice homosexuality a to zejména k legislativnímu ukotvení práv neheterosexuálních jedinců. Upozorňujeme zejména na rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, kdy registrovaní partneři nemají ani zdaleka tak široká práva jako manželé. V důsledku toho se registrovaní partneři i jejich rodiny dostávají do právní nejistoty.

Tím se dostáváme k druhé kapitole, která pojednává o homoparentální rodině. Věnujeme se zejména možnostem gay a lesbických párů založit rodinu. Dále se zabýváme výzkumy zaměřené na homoparentální rodiny. Výzkumy potvrzují, že homosexualita rodičů nemá vliv na vývoj dítěte. Co na vývoj dítěte, ale vliv má je heteronormativita společnosti a s ní spojené homofobní předsudky a stereotypy.

Třetí kapitola se zaměřuje na prostředí střední školy a dospívajícího jedince. Pozornost věnujeme zejména problematice homofobie v prostředí střední školy, která může mít za následek homofobní šikanu a obtěžování. Zdůrazňujeme důležitost primární prevence a sexuální výchovy pro tvorbu respektujícího školního prostředí. Velkou váhu v primární i sekundární prevenci zaměřenou proti homofobii na střední škole má pozice sociálního pedagoga, který má kvalifikaci na to, aby zlepšoval klima třídy i celé školy. Je vhodné, aby se on sám v této problematice vzdělával a reflektoval své vlastní předsudky a stereotypy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

V našem výzkumu se zaměřujeme na názory žáků středních škol na homosexualitu a homoparentalitu. Homosexualita a homoparentalita je u nás stále ještě kontroverzní a diskutované téma. Z důvodu heteronormativní nastavení společnosti vedlo a stále vede k utváření předsudků a stereotypů vůči homosexuálním osobám a homoparentálním rodinám. (Sloboda, 2016, s. 55) To dokládá i výzkum veřejné ochránkyně lidských práv s názvem Být LGBT+ v Česku z roku 2019. Výzkum říká, že velká část LGBT+ lidí měla zkušenost s předsudky, diskriminací či dokonce obtěžováním a fyzickým násilím z důvodu své sexuální orientace či genderové identity. S verbálními útoky mělo zkušenost až 55% dotázaných a s fyzickými či sexuálními útoky až 15% dotázaných. (Šabatová, 2019, s. 15)

Škola je pro dítě vedle rodiny jedno z nejzásadnějších sociálních prostředí v období dospívání. Kromě toho je škola i genderovou institucí, kde je sexualita prakticky všudypřítomná. Právě ve škole se může objevit homofobní diskriminace, a to jak ze strany žáků, tak ze strany učitelů. (Sloboda, 2016, s. 85 - 87) Sexuální orientace studenta může být jedním z faktorů násilného a manipulativního chování zaměřeného vůči homosexuálně orientované osobě či osobě vyrůstající v homoparentální rodině. Osoby homosexuálně orientované jsou často vystavovány ponižování, odmítání v rámci kolektivu nebo je ohrožena jejich důstojnost. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 11)

Sociální pedagog, který se zaměřuje na preventivní a výchovnou činnost může mít v předcházení sociálního vyloučení žáků homosexuálně orientovaných či žáků vyrůstajících v homoparentálních rodinách důležitou roli. Může být také oporou žákům, kteří se rozhodnou udělat coming out.

4.1 Výzkumné cíle

Hlavním výzkumným cílem diplomové práce je zjistit názory žáků středních škol na homosexualitu a homoparentalitu. V závislosti na hlavní výzkumný cíl si klademe dílčí výzkumné cíle. V první řadě chceme zjistit, jak žáci středních škol chápou homosexualitu. Dále chceme zjistit názory žáků středních škol na práva homosexuálů. Dále chceme zmapovat, v čem žáci středních škol spatřují rizika spojená s výchovou dětí páry stejného pohlaví. V neposlední řadě zjišťujeme názory žáků středních škol na prezentování homosexuality a homoparentality v médiích.

4.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké mají žáci středních škol názory na homosexualitu a homoparentalitu?

Díličí výzkumné otázky:

1. Jak žáci středních škol chápou homosexualitu?
2. Jaký mají žáci středních škol názor na práva homosexuálů?
3. Jaká žáci středních škol spatřují rizika spojená s výchovou dětí páry stejného pohlaví?
4. Jak by podle žáků středních škol měla být homosexualita prezentována v médiích?
5. Jak by podle žáků středních škol měla být homoparentalita prezentována v médiích?

4.3 Pojetí výzkumu

Problematika homosexuality je v České republice stále aktuální a diskutované téma. Výzkumy, které zkoumají názory žáků středních škol na homosexualitu a homoparentalitu, se v České republice příliš neobjevují. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli dané téma zmapovat a to prostřednictvím kvantitativního výzkumu, který umožňuje výzkumníkovi pracovat s větším počtem respondentů a získaných dat. Metodologie výzkumu homosexuality je doposud málo sdílené, neexistuje tedy standardizovaný dotazník. Tudíž jsme zvolili dotazník vlastní tvorby, který byl sestavený na základě předem vytvořených výzkumných cílů a otázek.

4.4 Výzkumný soubor

Základní soubor

Základní soubor představují **žáci středních škol ve Zlínském kraji**. Základní soubor jsme zvolili pomocí prostého náhodného výběru, kdy jsme ze 14 krajů České republiky náhodně vylosovaly Zlínský kraj.

Podle Českého statistického úřadu bylo ve Zlínském kraji ve školním roce 2021/2022 evidováno 71 středních škol včetně konzervatoří. Počet žáků středních škol včetně žáků navštěvující konzervatoře byl ve školním roce 2021/2022 celkem 25 370 žáků. (ČSÚ, 2022)

Žáky středních škol můžeme zařadit do období adolescence. Období adolescence je charakteristické dokončováním pohlavního dozrávání, nástupem sexuality a fyzickým i duševním rozvojem. (Macek, 2003, s. 98) Právě v období dospívání dochází k vytváření dospělé sexuální identity z pohledu sexuality a genderu. Jedná se o období, kdy dochází k segregaci vrstevnických skupin podle pohlaví. Adolescenti si kladou otázky ohledně své sexuality. V období dospívání často dochází k coming outu u osob homosexuálních, bisexuálních či trans identity. (Sloboda, 2016, s. 72)

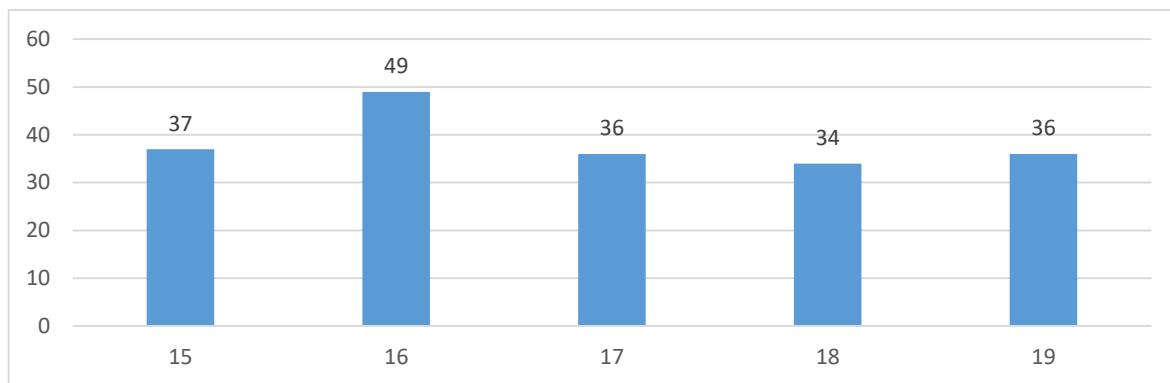
Výběrový soubor

Výběrový soubor představují žáci vybraných středních škol ve Zlínském kraji. Náš původní záměr byl výběrový soubor získat pomocí stratifikovaného výběru. U stratifikovaného výběru vybíráme ze základního souboru, který je složen z podskupiny, pomocí náhodného výběru určitý počet prvků. Počet vybraných prvků nebývá vždy proporcionálně přesný vzhledem k základnímu souboru. (Chrásková, 2016, s. 18) Prostřednictvím stratifikovaného výběru jsme si jednotlivé druhy škol rozdělili na střední odborné školy, střední odborná učiliště, gymnázia a konzervatoře. Z jednotlivých druhů bylo náhodně vylosováno pět škol a jedna konzervatoř. Celkově bylo osloveno 16 středních škol ve Zlínském kraji.

Ještě před odesláním elektronických dotazníků do daných středních škol jsme provedli předvýzkum. Předvýzkumu se zúčastnilo 8 žáků středních škol. Na základě jejich reakcí jsme dotazník upravili. Následně byl elektronický dotazník odeslán ředitelům středních škol s prosbou o jeho distribuci žákům. Ze všech 16 oslovených škol odpověděli kladně na distribuci dotazníku pouze tři ředitelé. Jedná se o dvě střední odborné školy a jedno střední odborné učiliště. Nakonec se nám tedy nepodařilo kritéria stratifikovaného výběru dodržet, z toho důvodu jsme se uchýlili k **dostupnému výběru**. Celkem se nám podařilo oslovit **192 žáků středních škol ve Zlínském kraji**.

Věk respondentů

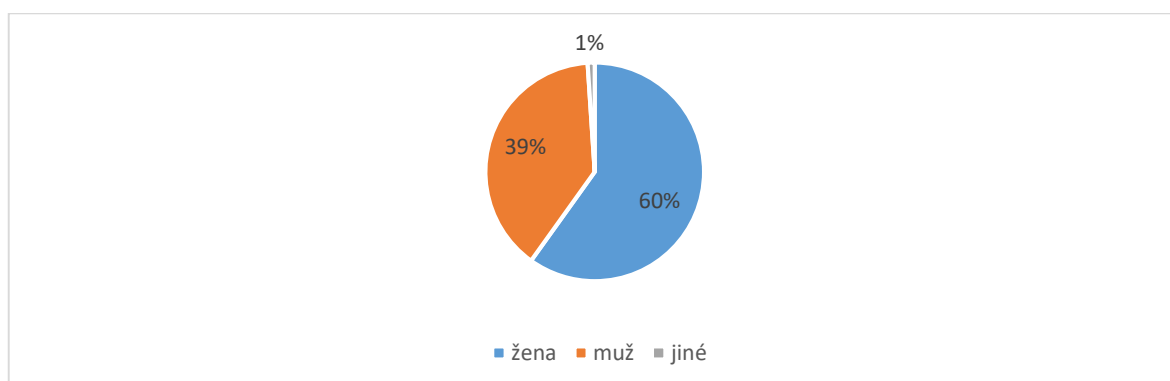
První položka v dotazníku je kontaktní a má za úkol zjistit zastoupení respondentů na základě věku. Z Grafu 1 vyplývá, že nejvíce je zastoupeno žáků ve věku 16 let, jejich počet je 49 (26 %). Počet žáků středních škol v našem výzkumném souboru ve věku 15 (18 %), 17 (19 %), 18 (18 %) a 19 (19 %) let je téměř shodný.

Graf 1: Věk respondentů (n=192)

Pohlaví respondentů

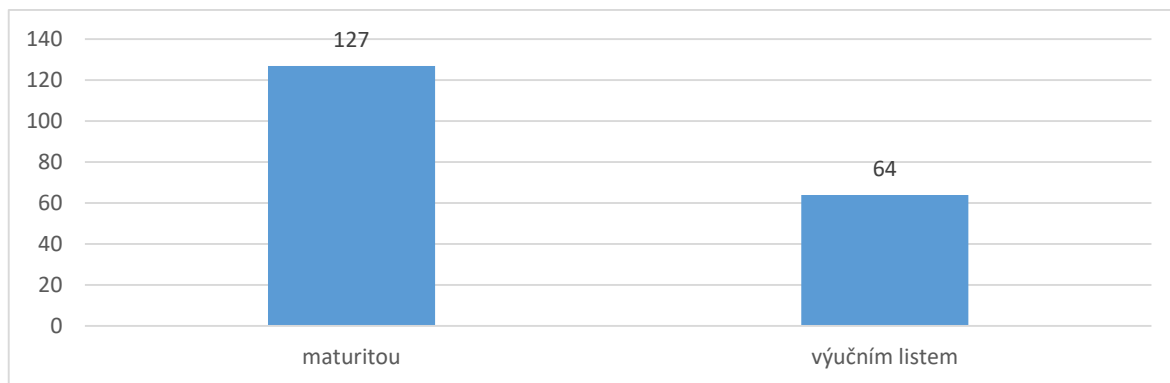
Druhá položka v dotazníku je kontaktní a má za úkol zjistit zastoupení žáků středních škol na základě pohlaví. Z Grafu 2 vyplývá, že 115 (60 %) respondentů jsou ženy a 75 (39 %) respondentů jsou muži. V rámci výzkumu se 2 (1 %) respondenti nepovažovali ani za muže ani za ženu.

Graf 2: Pohlaví respondentů

Ukončení studia

Třetí položka v dotazníku je kontaktní a má za úkol zjistit zastoupení žáků středních škol na základě způsobu ukončení studia. Z Grafu 3 je patrné, že 127 (67 %) žáků ukončuje školu maturitou a 64 (33 %) žáků výučním listem.

Graf 3: Ukončení studia (n=192)

4.5 Výzkumný nástroj

Na základě charakteru výzkumu jsme zvolili kvantitativně orientovaný výzkum. Pro účely naší diplomové práce jsme jako výzkumný nástroj, zvolili dotazník vlastní tvorby. Dotazník byl vytvořen na základě předem stanovených výzkumných cílů a otázek. Nejprve byl proveden předvýzkum, kdy byl vybraným 8 žákům středních škol odeslán dotazník elektronickou formou. Na základě reakcí žáků jsme dotazník upravili. Náš dotazník tvoří 39 otevřených a uzavřených položek, které jsou především škálové. U škálových položek respondent svou odpověď vybírá na předložené škále.

Škálovou položkou zařazenou do našeho dotazníku je sémantický diferenciál. Tvůrcem původní metody sémantického diferenciálu je O. Osgood. Metodou měříme individuální a psychologický význam určitých pojmů u jednotlivých respondentů. V našem výzkumu jsme se rozhodli použít prověřený **dvoufaktorový sémantický diferenciál** od Chrásky, který místo tří faktorů využívá faktory dva. Prvním posuzovaným faktorem je **faktor hodnocení**, který vypovídá o tom jak pozitivně či negativně respondenti daný pojem hodnotí. Pro faktor hodnocení jsme zvolili následující přídavná jména: dobrá – špatná, příjemná – nepříjemná, světlá – tmavá, krásná – ošklivá, sladká – kyselá. **Faktor energie** je spojením Osgoodova faktoru potence a aktivity. Faktor energie vyjadřuje, do jaké míry mají respondenti daný pojem spojený, jako něco kvůli čemu musí vydat energie. Vyjadřuje tedy do jaké míry je pojem pro respondenty náročný a pochopitelný. Pro faktor energie jsme zvolili následující přídavná jména: nenáročná – náročná, přísná – mírná, snadná – obtížná, problémová – bezproblémová, lehká – těžká. (Chráska, 2016, s. 215 - 221) Posuzovaným pojmem v dotazníku je *homosexualita*. Význam daného pojmu budeme mapovat pomocí klasické sedmibodové škály, jejíž krajní body tvoří dvojice přídavných jmen protikladného významu.

Dalším type škálové položky v našem dotazníku je **Likertova škála**. U těchto škál se prezentuje určitý výrok a respondenti mají vyjádřit míru svého souhlasu na hodnotící škále. (Chráška, 2016, s. 161) V případě naší diplomové práce byly škály zvoleny následovně: 1 - určitě souhlasím, 2 - spíše souhlasím, 3 - nemohu posoudit, 4 - spíše nesouhlasím, 5 - určitě nesouhlasím. Při tvorbě některých škál dotazníku (18 – 29) jsme se nechali inspirovat „Vládní strategií rovnosti a odstraňování bariér důstojného života LGBTI+ lidí v ČR 2021 – 2026“ a knihou „Dospívání, rodičovství a homosexualita“ z roku 2016.

4.6 Zpracování dat

Získaná data byla převedena do programu MS Office Excel, který byl následně použit pro zpracování tabulek a grafů. V závislosti na povaze hlavní výzkumné otázky a dílčích výzkumných otázek jsme zvolili **popisnou statistiku**. Položky v dotazníku číslo 1 – 3 jsou kontaktní. Získaná data byla zpracována a zaznamenána do tabulek pomocí absolutní a relativní četnosti.

K **první dílčí výzkumné otázce** zjišťující, jak žáci středních škol chápou homosexualitu, se vztahují položky v dotazníku číslo 4 – 16. Položka dotazníku číslo 4 je otevřená. Cílem dané položky bylo respondenty naladit na danou problematiku. Jedná se o položku kontaktní. Vypočítali jsme absolutní a relativní četnost slov nebo slovních spojení, které respondenti uváděli. Data z položky číslo 5 jsme zpracovali pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti. Položka číslo 6 je dvoufaktorový sémantický diferenciál. Vypočítali jsme průměrné hodnoty přídavných jmen na každé škále. Průměrné hodnoty jsme pro větší přehlednost zaznamenali do spojnicového grafu. Dále jsme znázornili průměrné hodnoty faktoru hodnocení a faktoru energie u pojmu *homosexualita*. Položky číslo 7 – 16 byly zpracovány pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti.

K **druhé dílčí výzkumné otázce** zjišťující, jaké mají žáci středních škol názory na práva homosexuálů, se vztahují položky v dotazníku číslo 17 – 23. Položky byly zpracovány pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti.

K **třetí dílčí výzkumné otázce** zjišťující, jaká žáci středních škol spatřují rizika spojená s výchovou dětí páry stejného pohlaví, se vztahují položky v dotazníku číslo 24 – 28. Položky byly zpracovány pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti.

K **čtvrté dílčí výzkumné otázce** zjišťující, jak by podle žáků středních škol měla být homosexualita prezentována v médiích, se vztahují položky v dotazníku číslo 29 – 34. Položky byly zpracovány pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti.

K **páté dílčí výzkumné otázce** zjišťující, jak by podle žáků středních škol měla být homoparentalita prezentována v médiích, se vztahují položky v dotazníku číslo 35 – 39. Položky číslo byly zpracovány pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti.

5 ANALÝZA DAT

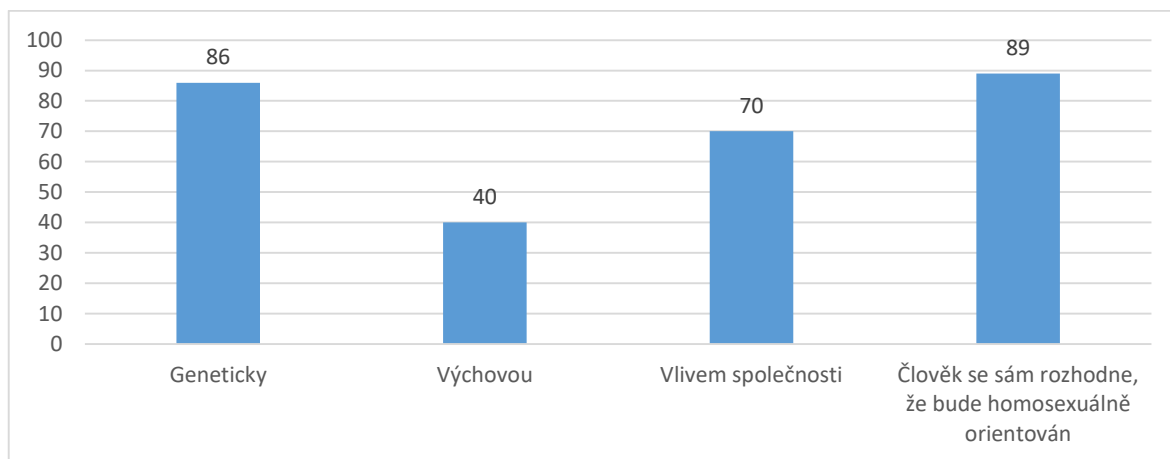
V následující kapitole se zaměříme na analýzu jednotlivých položek dotazníku v závislosti na dané výzkumné otázce. Každá podkapitola je zaměřená vždy na jednu výzkumnou otázku, ke které se pojí dané položky v dotazníku. Pro větší přehlednost u analýzy každé dotazníkové položky znázorníme data pomocí grafu. Hodnoty v grafech jsou zaznamenány dle absolutní četnosti. Výzkumný soubor tvoří 192 žáků středních škol ve Zlínském kraji.

5.1 Chápání homosexuality žáky středních škol

V rámci první podkapitoly analyzujeme první dílčí výzkumnou otázku. K první dílčí výzkumné otázce se pojí položky v dotazníku číslo 4 – 16. Položky analyzujeme a znázorňujeme pomocí grafu.

Na úvod analyzujeme **položku číslo 4**. Jedná se o položku kontaktní, která má za úkol žáky naladit na danou problematiku. Žáci měli slovem nebo slovním spojením popsat co se jim vybaví, když se řekne homosexualita. Nejčastější odpověď na položku číslo 4 bylo slovo či slovní spojení gay, láska, stejnost, buzna, buzerant, já, moje orientace, normální, homouš, teplouš, LGBT+ a duhová vlajka.

Položka č. 5: Jak dle vás homosexualita vzniká?

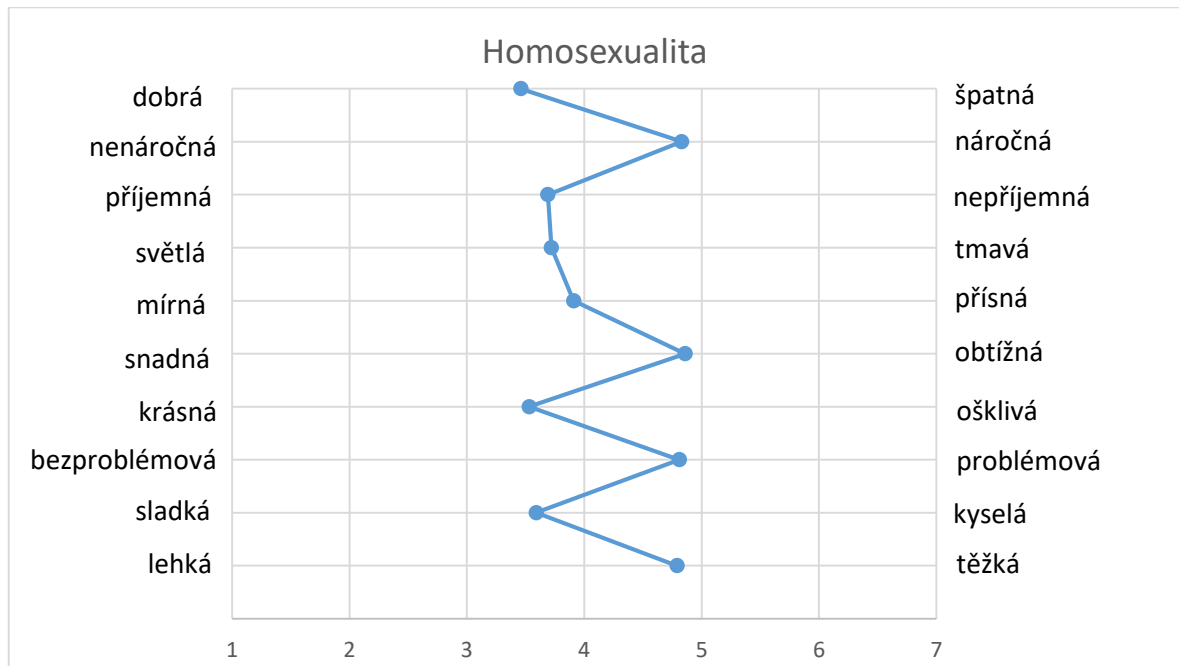

Graf 4: Vznik homosexuality (n=285)

Žáci se u této položky mohli rozhodnout pro více odpovědí. Z Grafu 4 je patrné, že celkem 89 (46 %) žáků je názoru, že člověk se sám rozhodne, že bude homosexuálně orientovaný. V hojném počtu 86 (45 %) se žáci také domnívají, že homosexualita vzniká geneticky. Jen 40 (21 %) žáků se domnívá, že homosexualita vzniká výchovou.

Položka č. 6: Sémantický diferenciál k pojmu homosexualita

Položka číslo 6 v dotazníku je sémantický diferenciál, kde měli žáci za úkol přiklonit se k přídavnému jménu, které dle jejich názoru lépe vystihuje pojem homosexualita. V Grafu 5 jsou znázorněny **průměrné hodnoty** u každé dvojice přídavných jmen dle toho, jak žáci daný pojem posoudili. Dle Grafu 5 můžeme říct, že žáci pojem homosexualita vnímají průměrně, ani příliš negativně, ani příliš pozitivně.

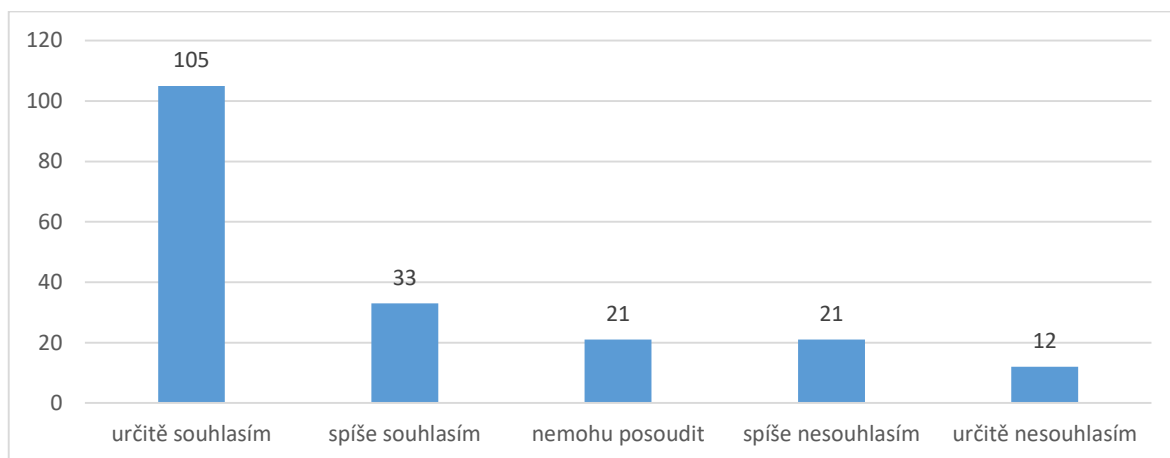
Graf 5: Sémantický diferenciál k pojmu homosexualita

Faktor hodnocení znázorňující, jak pozitivně či negativně respondenti daný pojem hodnotí, dosahuje průměrné hodnoty 3,60. Můžeme tedy říct, že žáci pojem homosexualita hodnotí průměrně. **Faktor energie** vyjadřující, do jaké míry mají žáci daný pojem spojený, jako něco kvůli čemu musí vydat energie, dosahuje průměrné hodnoty 4,64. Můžeme říct, že žáci pojem homosexualita, vnímají jako pojem, který mají spojený s větší námahou a obtížemi.

Tabulka 1: Faktor hodnocení a faktor energie

	Faktor hodnocení	Faktor energie
Homosexualita	3,60	4,64

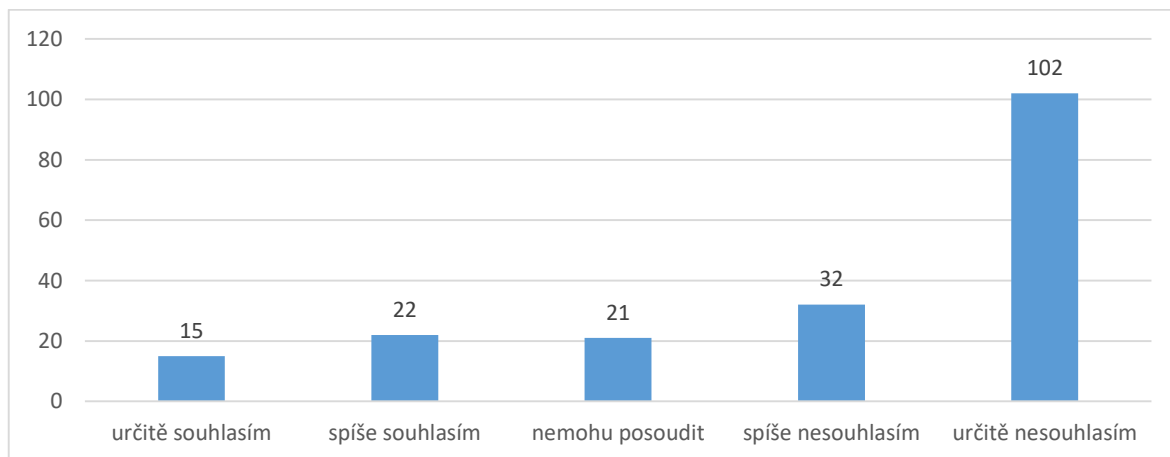
Položka č. 7: Označování gayů a leseb hanlivými výrazy považují za nerespektování jedince.

Graf 6: Označování gayů a leseb hanlivými výrazy považují za nerespektování jedince. (n=192)

Z Grafu 6 vyplývá, že 105 (55 %) žáků určitě souhlasí a 33 (17 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 21 (11 %) žáku. S výrokem 21 (11%) žáků spíše nesouhlasí a 12 (6 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 8: Homosexualita ohrožuje naši společnost.

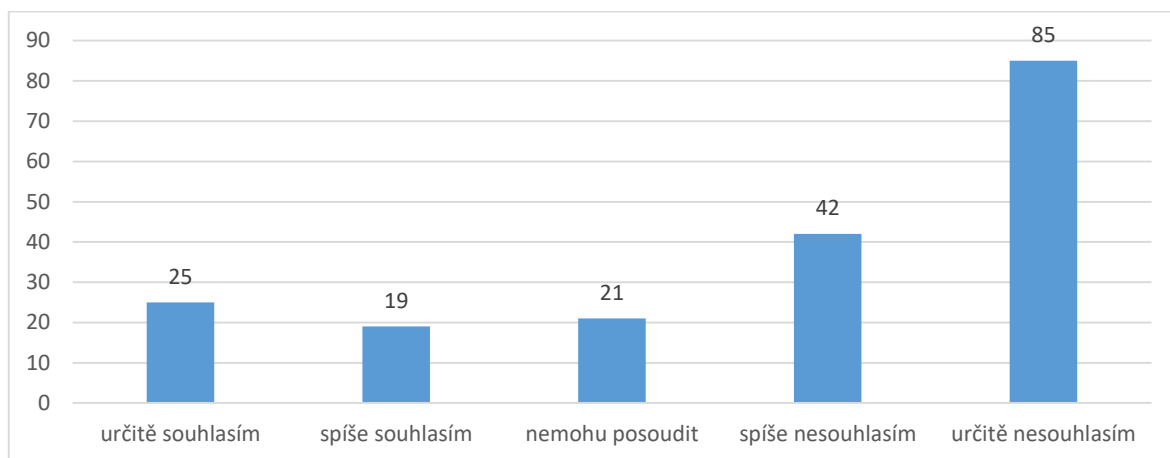

Graf 7: Homosexualita ohrožuje naši společnost. (n=192)

Z Grafu 7 je patrné, že 15 (8 %) žáků určitě souhlasí a 22 (12 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 21 (11 %) žáku. S výrokem 32 (17 %) žáků spíše nesouhlasí a 102 (53 %) žáků určitě nesouhlasí.

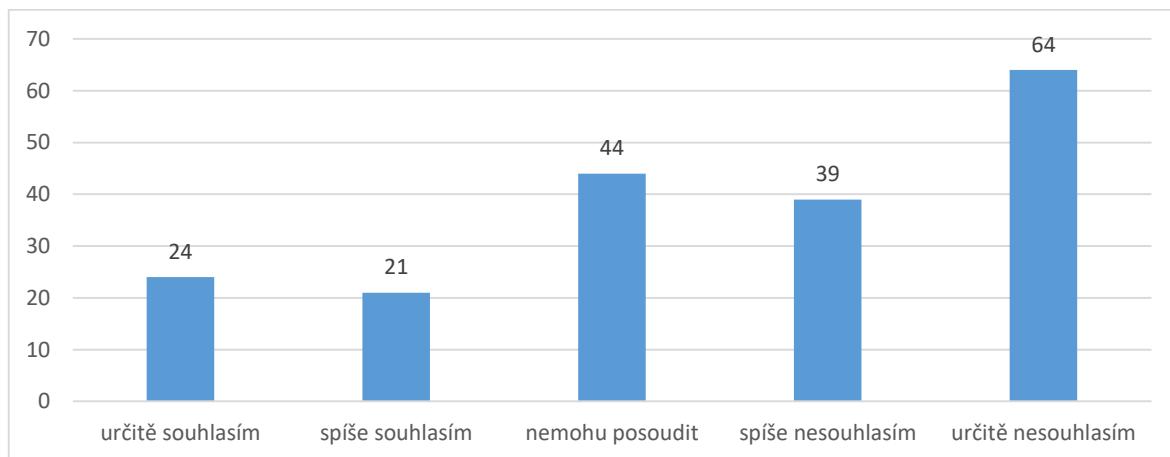
Položka č. 9: Homosexualita je překážka v tom, aby gayové a lesby společně vychovávali dítě.

Graf 8: Homosexualita je překážka v tom, aby gayové a lesby společně vychovávali dítě. (n=192)

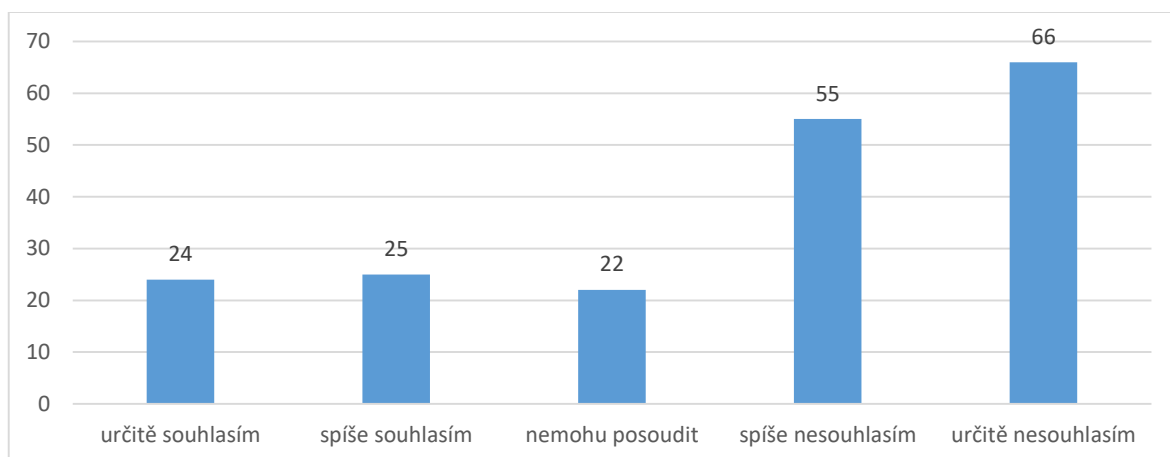
Z Grafu 8 je patrné, že 25 (13 %) žáků určitě souhlasí a 19 (10 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 21 (11 %) žáků. S výrokem 42 (22 %) žáků spíše nesouhlasí a 85 (44 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 10: Pokud by gayové a lesby chtěli, mohli by změnit svou sexuální orientaci.

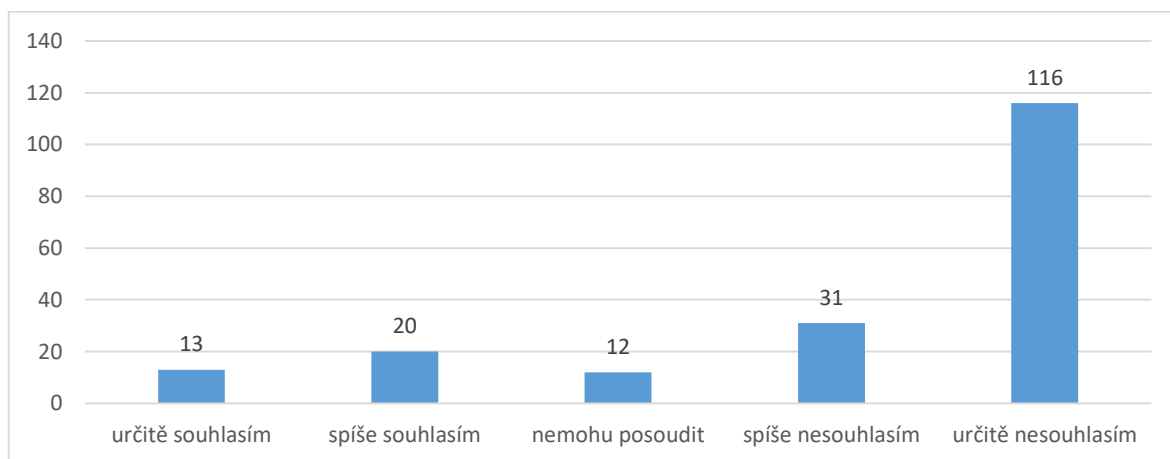

Graf 9: Pokud by gayové a lesby chtěli, mohli by změnit svou sexuální orientaci. (n=192)

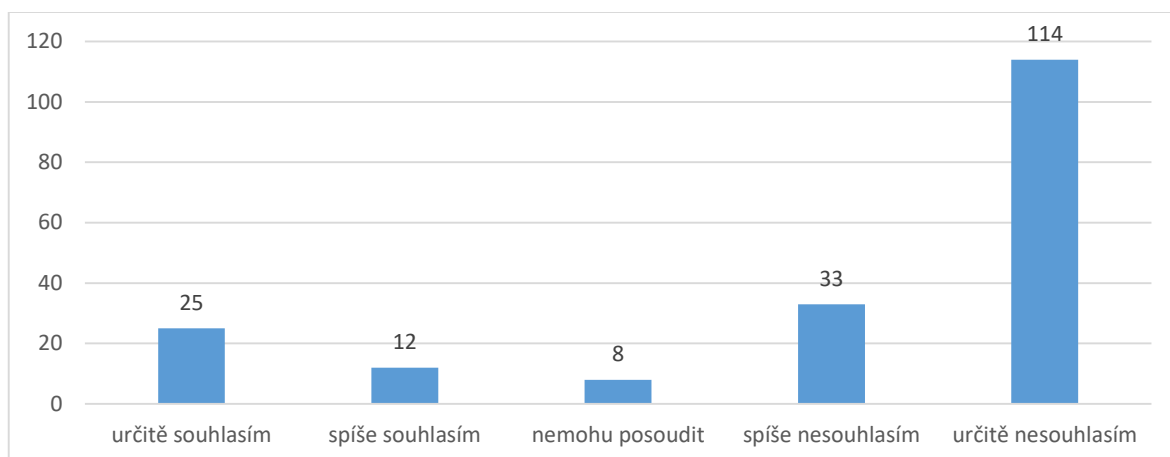
Z Grafu 9 je patrné, že 24 (13 %) žáků určitě souhlasí a 21 (11 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 44 (23 %) žáků. S výrokem 39 (20 %) žáků spíše nesouhlasí a 64 (33 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 11: Gayové a lesby se za každou cenu chtějí zviditelnit.**Graf 10:** Gayové a lesby se za každou cenu chtějí zviditelnit. (n=192)

Z Grafu 10 je zřejmé, že 24 (13 %) žáků určitě souhlasí a 25 (10 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 22 (12 %) žáků. S výrokem 55 (29 %) žáků spíše nesouhlasí a 66 (34 %) žáků určitě nesouhlasí.

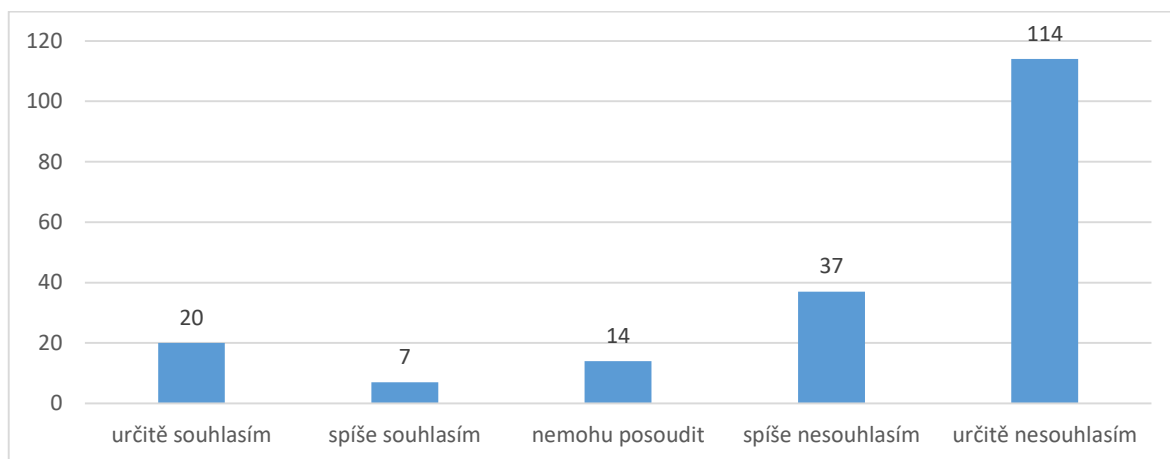
Položka č. 12: Vadí mi lesbické páry.**Graf 11:** Vadí mi lesbické páry. (n=192)

Z Grafu 11 je patrné, že 13 (7 %) žáků určitě souhlasí a 20 (10 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 12 (6 %) žáků. S výrokem 31 (16 %) žáků spíše nesouhlasí a 116 (60 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 13: Vadí mi gay páry.

Graf 12: Vadí mi gay páry. (n=192)

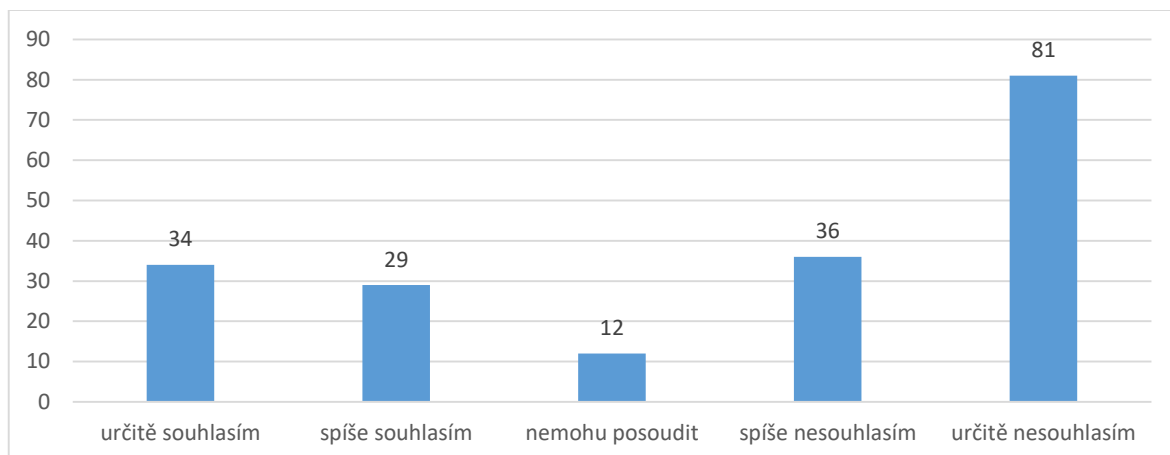
Z Grafu 12 vyplývá, že 25 (13 %) žáků určitě souhlasí a 12 (7 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 8 (4 %) žáků. S výrokem 33 (17 %) žáků spíše nesouhlasí a 114 (60 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 14: Gayové a lesby by měli svou sexuální orientaci skrývat.

Graf 13: Gayové a lesby, by měli svou sexuální orientaci skrývat. (n=192)

Z Grafu 13 je patrné, že 20 (10 %) žáků určitě souhlasí a 7 (4 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 14 (7 %) žáků. S výrokem 37 (19 %) žáků spíše nesouhlasí a 114 (59 %) žáků určitě nesouhlasí.

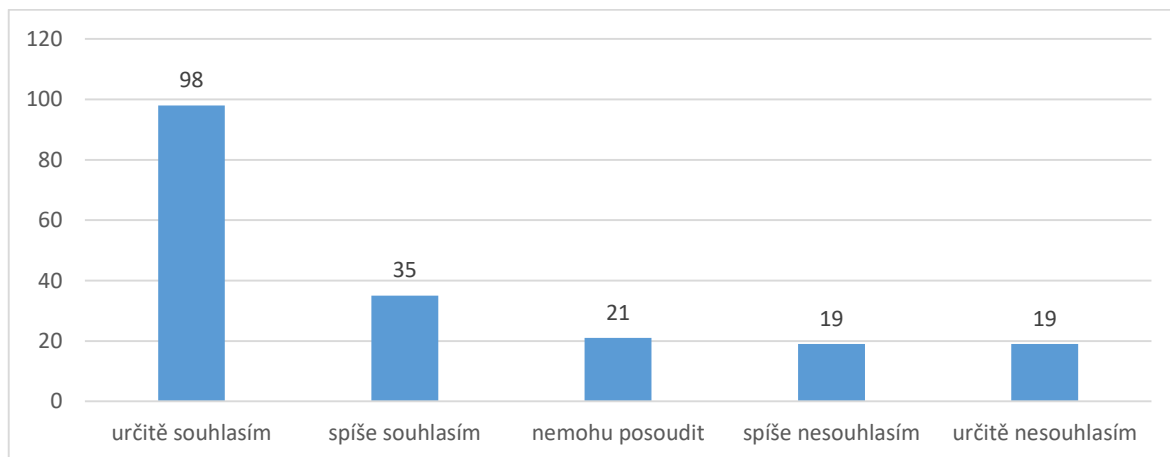
Položka č. 15: Vadí mi, když homosexuální páry na veřejnosti fyzicky projevují náklonost.

Graf 14: Vadí mi, když homosexuální páry na veřejnosti fyzicky projevují náklonost. (n=192)

Z Grafu 14 je patrné, že 34 (18 %) žáků určitě souhlasí a 29 (15 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokiem. Daný výrok nemůže posoudit 12 (6 %) žáků. S výrokiem 36 (19 %) žáků spíše nesouhlasí a 81 (42 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 16: Vztahy homosexuálních párů jsou dle mého názoru rovnocenné vztahům heterosexuálních párů.

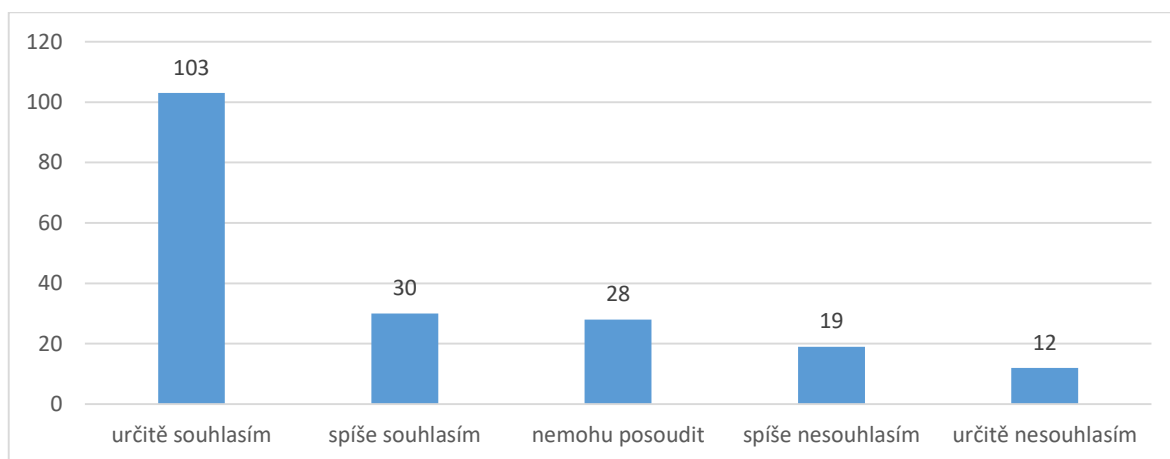
Graf 15: Vztahy homosexuálních párů jsou dle mého názoru rovnocenné vztahům heterosexuálních párů. (n=192)

Z Grafu 15 je zřejmé, že 98 (51 %) žáků určitě souhlasí a 35 (18 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokiem. Daný výrok nemůže posoudit 21 (11 %) žáků. S výrokiem 19 (10 %) žáků spíše nesouhlasí a 19 (10 %) žáků určitě nesouhlasí.

5.2 Názory žáků středních škol na práva gayů a leseb

V rámci druhé podkapitoly analyzujeme druhou dílčí výzkumnou otázku. K druhé dílčí výzkumné otázce se pojí položky v dotazníku číslo 17 – 23. Položky analyzujeme a znázorňujeme pomocí grafu.

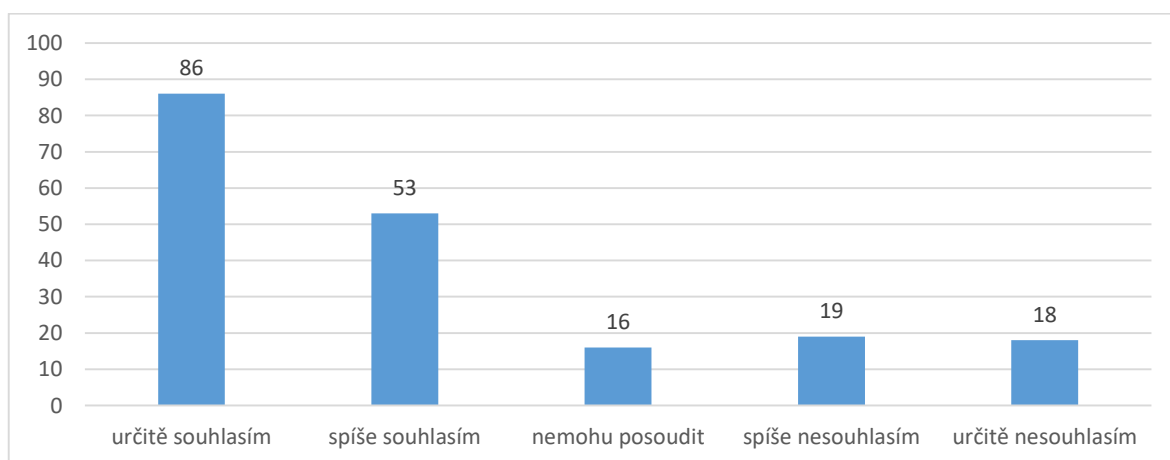
Položka č. 17: Stát by měl zajistit rovné postavení a rovnou ochranu práv všem LGBT+ lidí v České republice.

Graf 16: Stát by měl zajistit rovné postavení a rovnou ochranu práv všem LGBT+ lidí v České republice. (n=192)

Z Grafu 16 je patrné, že 103 (54 %) žáků určitě souhlasí a 30 (16 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 28 (14 %) žáků. S výrokem 19 (10 %) žáků spíše nesouhlasí a 12 (6 %) žáků určitě nesouhlasí.

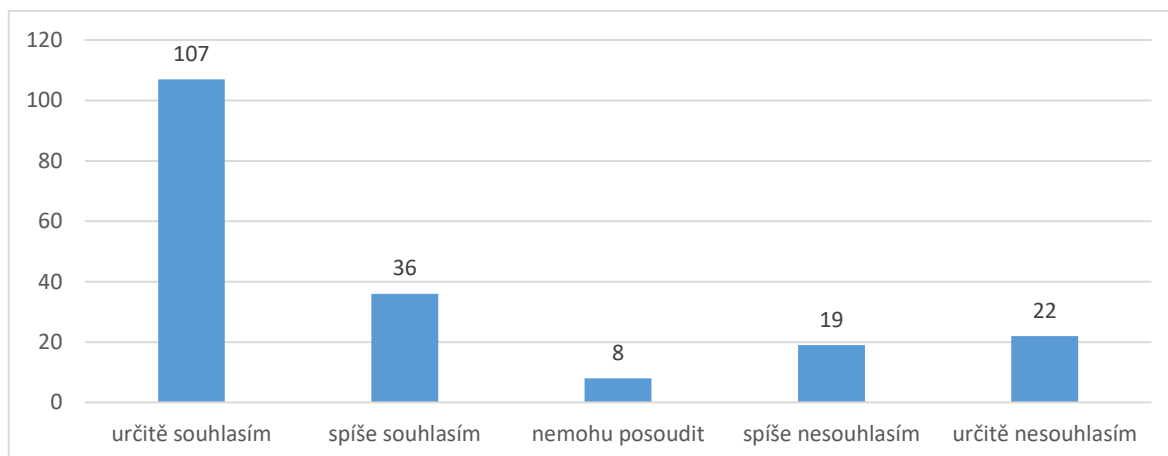
Položka č. 18: Vnímám pozitivně, že homosexuální páry mohou v ČR uzavřít registrované partnerství.

Graf 17: Vnímám pozitivně, že homosexuální páry mohou v ČR uzavřít registrované partnerství. (n=192)

Z Grafu 17 je patrné, že 86 (45 %) žáků určitě souhlasí a 53 (28 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 16 (8 %) žáků. S výrokem 19 (10 %) žáků spíše nesouhlasí a 18 (9 %) žáků určitě nesouhlasí.

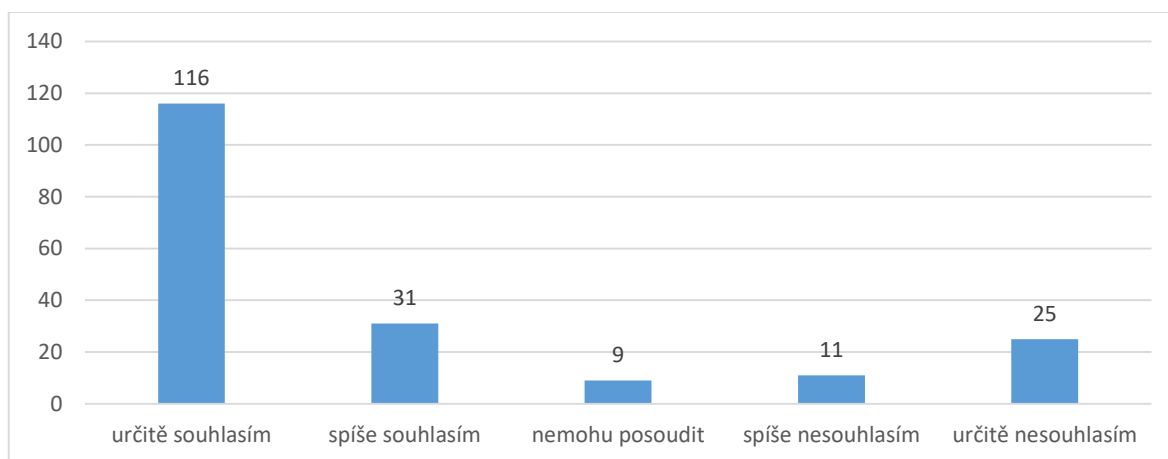
Položka č. 19: Registrovaní partneři by měli mít stejná práva jako manželé.

Graf 18: Registrovaní partneři by měli mít stejná práva jako manželé. (n=192)

Z Grafu 18 je patrné, že 107 (56 %) žáků určitě souhlasí a 36 (19 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 8 (4 %) žáků. S výrokem 19 (10 %) žáků spíše nesouhlasí a 22 (12 %) žáků určitě nesouhlasí.

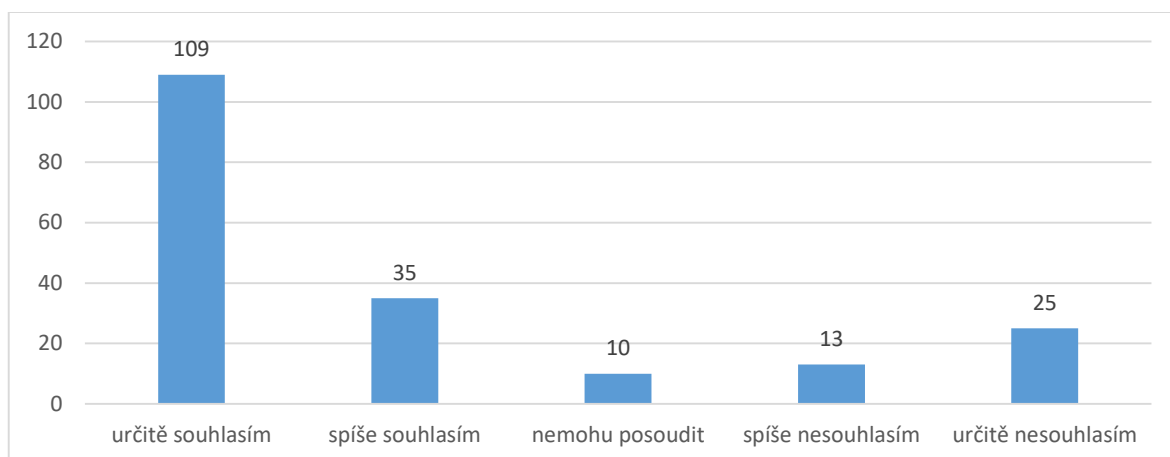
Položka č. 20: Homosexuální páry by měly mít právo uzavřít manželství.

Graf 19: Homosexuální páry by měly mít právo uzavřít manželství. (n=192)

Z Grafu 19 je patrné, že 116 (60 %) žáků určitě souhlasí a 31 (16 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 9 (5 %) žáků. S výrokem 11 (6 %) žáků spíše nesouhlasí a 25 (13 %) žáků určitě nesouhlasí.

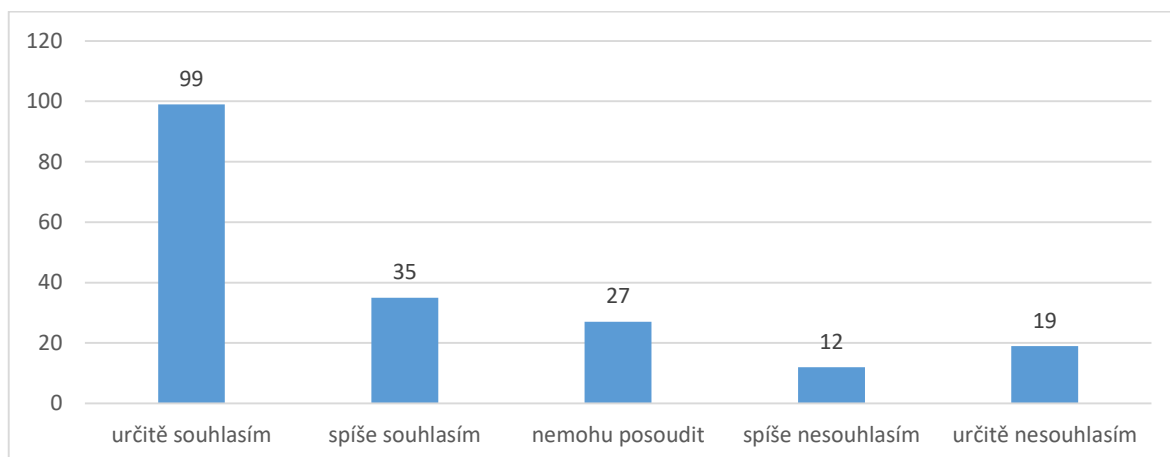
Položka č. 21: Registrovaní partneři by měli mít právo osvojit si dítě.

Graf 20: Registrovaní partneři by měli mít právo osvojit si dítě. (n=192)

Z Grafu 20 je patrné, že 109 (57 %) žáků určitě souhlasí a 35 (18 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 10 (5 %) žáků. S výrokem 13 (7 %) žáků spíše nesouhlasí a 25 (13 %) žáků určitě nesouhlasí.

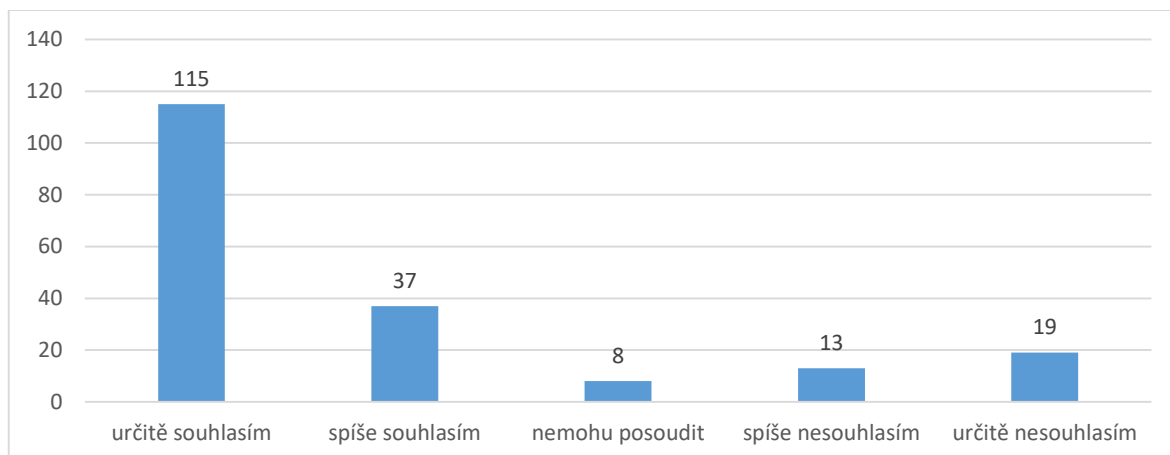
Položka č. 22: Asistovaná reprodukce by měla být umožněna ženám, které žijí v páru s ženou.

Graf 21: Asistovaná reprodukce by měla být umožněna ženám, které žijí v páru s ženou. (n=192)

Z Grafu 21 je patrné, že 99 (52 %) žáků určitě souhlasí a 35 (18 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 27 (14 %) žáků. S výrokem 12 (6 %) žáků spíše nesouhlasí a 19 (10 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 23: Páry stejného pohlaví by měly mít právo vychovávat dítě.

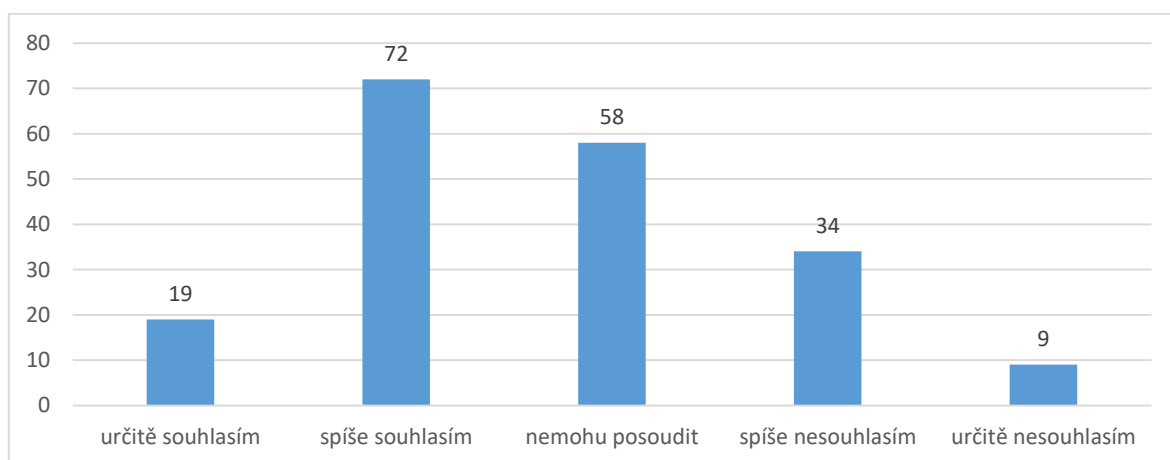
Graf 22: Páry stejného pohlaví by měly mít právo vychovávat dítě. (n=192)

Z Grafu 22 je zřejmé, že 115 (60 %) žáků určitě souhlasí a 37 (19 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokiem. Daný výrok nemůže posoudit 8 (4 %) žáků. S výrokiem 13 (7 %) žáků spíše nesouhlasí a 19 (10 %) žáků určitě nesouhlasí.

5.3 Rizika spojená s výchovou dětí páry stejného pohlaví

V rámci třetí podkapitoly analyzujeme třetí dílčí výzkumnou otázku. K třetí dílčí výzkumné otázce se pojí položky v dotazníku číslo 24 – 28. Položky analyzujeme a znázorňujeme pomocí grafu.

Položka č. 24: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude ve školním kolektivu šikanováno.

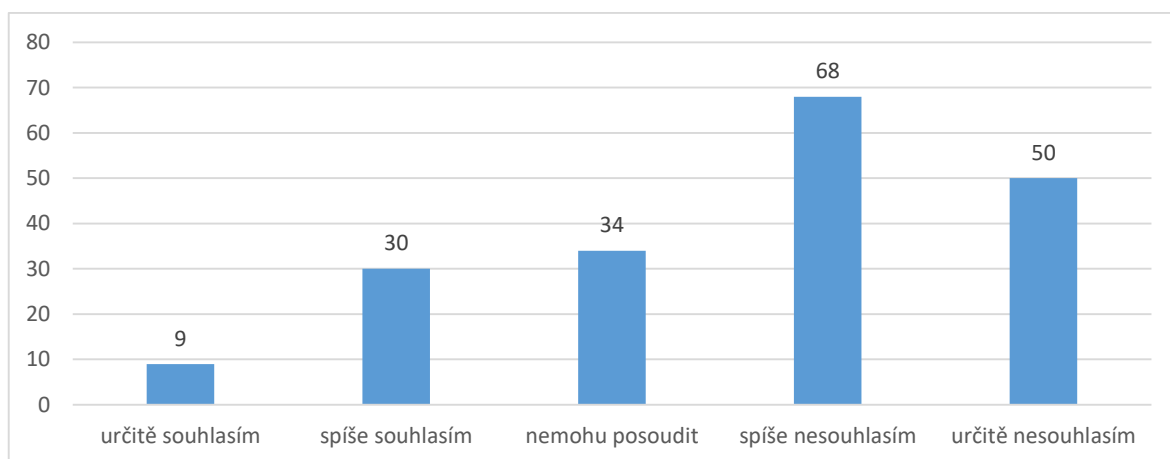

Graf 23: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude ve školním kolektivu šikanováno. (n=192)

Z Grafu 23 je patrné, že 19 (10 %) žáků určitě souhlasí a 72 (37 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 58 (30 %) žáků. S výrokem 34 (18 %) žáků spíše nesouhlasí a 9 (5 %) žáků určitě nesouhlasí.

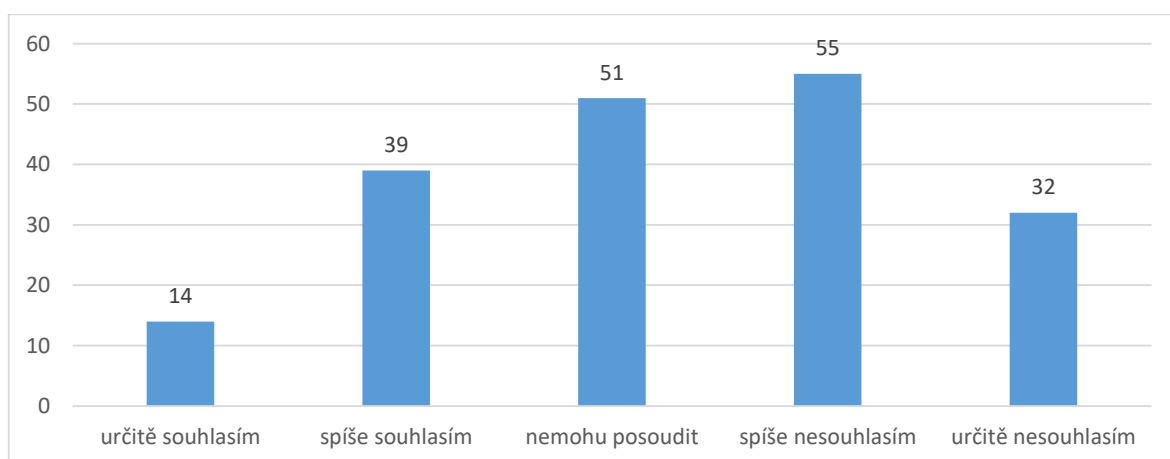
Položka č. 25: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude také homosexuálně orientováno.

Graf 24: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude také homosexuálně orientováno. (n=192)

Z Grafu 24 je patrné, že 9 (5 %) žáků určitě souhlasí a 30 (16 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 34 (18 %) žáků. S výrokem 68 (35 %) žáků spíše nesouhlasí a 50 (26 %) žáků určitě nesouhlasí.

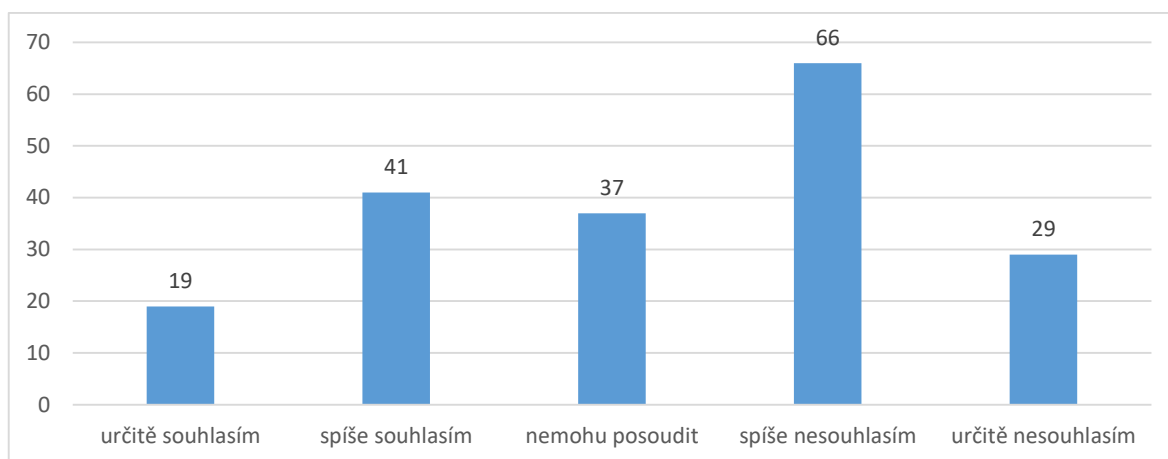
Položka č. 26: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude mít problém se sexuální identifikací.

Graf 25: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude mít problém se sexuální identifikací. (n=192)

Z Grafu 25 vyplývá, že 14 (7 %) žáků určitě souhlasí a 39 (20 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 51 (27 %) žáků. S výrokem 55 (29 %) žáků spíše nesouhlasí a 32 (17 %) žáků určitě nesouhlasí.

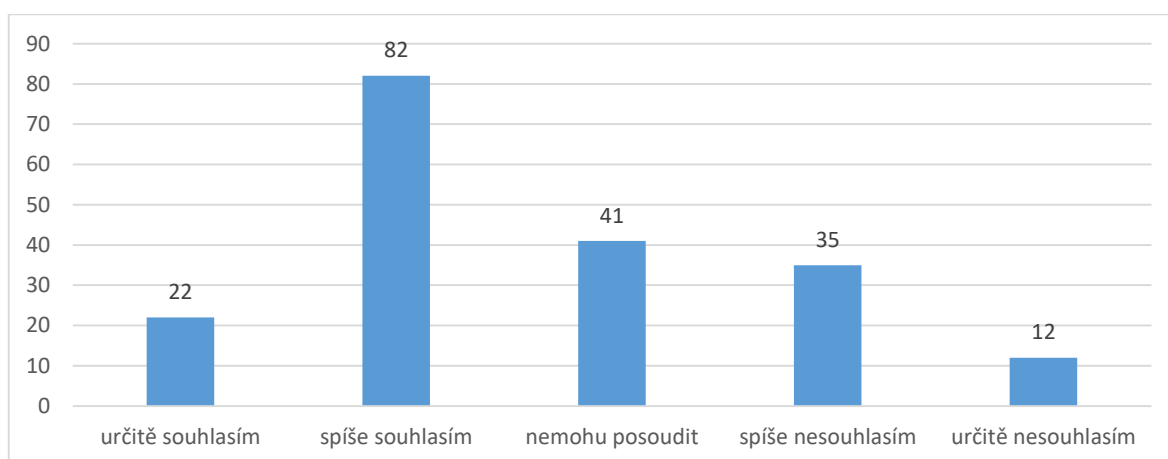
Položka č. 27: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude mít problém začlenit se do společnosti.

Graf 26: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude mít problém začlenit se do společnosti. (n=192)

Z Grafu 26 je patrné, že 19 (10 %) žáků určitě souhlasí a 41 (21 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 37 (19 %) žáků. S výrokem 66 (35 %) žáků spíše nesouhlasí a 29 (15 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 28: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude čelit posměškům ze strany společnosti.

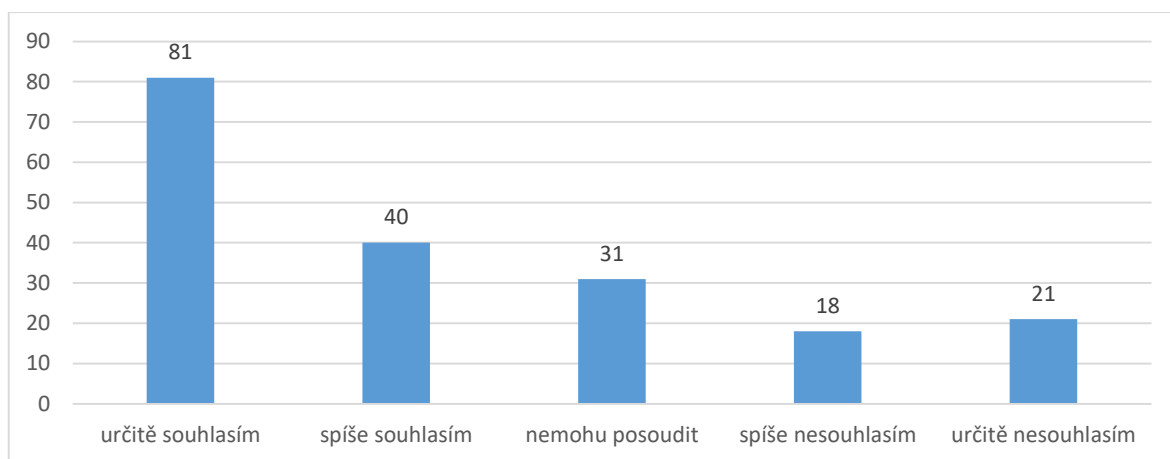
Graf 27: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude čelit posměškům ze strany společnosti. (n=192)

Z Grafu 27 je patrné, že 22 (12 %) žáků určitě souhlasí a 82 (43 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 41 (21 %) žáků. S výrokem 35 (18 %) žáků spíše nesouhlasí a 12 (6 %) žáků určitě nesouhlasí.

5.4 Prezentace homosexuality v médiích

V rámci čtvrté podkapitoly analyzujeme čtvrtou dílčí výzkumnou otázku. K čtvrté dílčí výzkumné otázce se pojí položky v dotazníku číslo 29 – 34. Položky analyzujeme a znázorňujeme pomocí grafu.

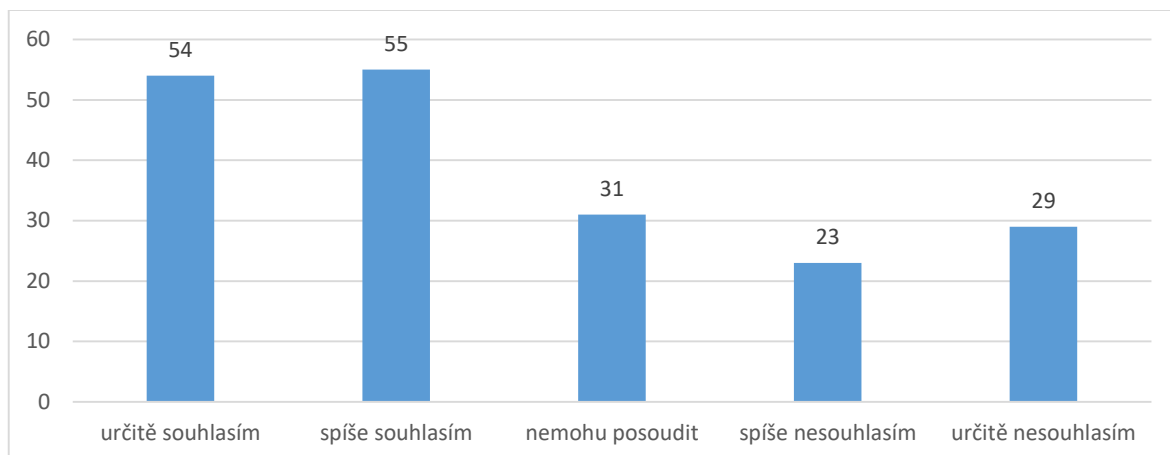
Položka č. 29: Homosexuální páry by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální páry.

Graf 28: Homosexuální páry by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální páry. (n=192)

Z Grafu 28 je patrné, že 81 (42 %) žáků určitě souhlasí a 40 (21 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 31 (16 %) žáků. S výrokem 18 (9 %) žáků spíše nesouhlasí a 21 (11 %) žáků určitě nesouhlasí.

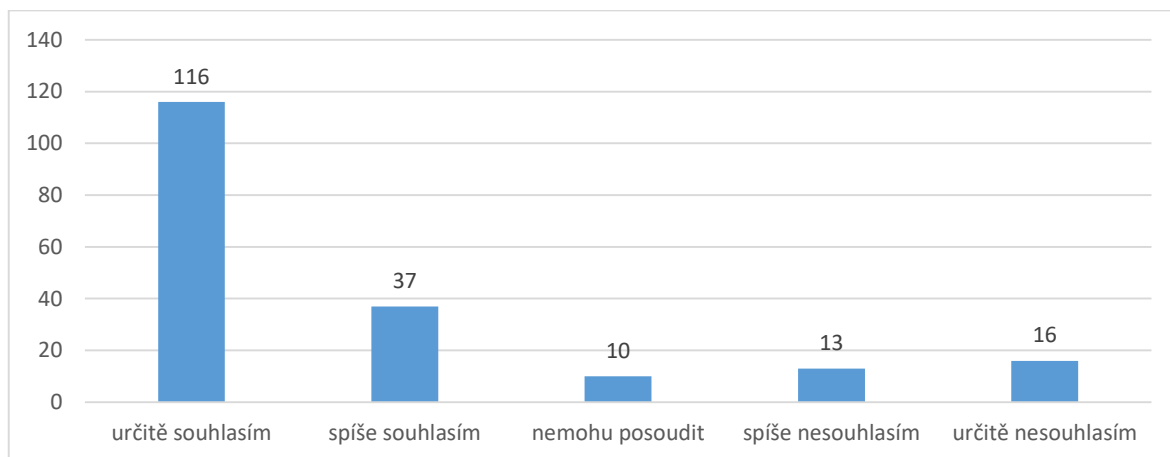
Položka č. 30: V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homosexuální páry.

Graf 29: V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homosexuální páry. (n=192)

Z Grafu 29 je patrné, že 54 (28 %) žáků určitě souhlasí a 55 (29 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokiem. Daný výrok nemůže posoudit 31 (16 %) žáku. S výrokiem 23 (12 %) žáků spíše nesouhlasí a 29 (15 %) žáků určitě nesouhlasí.

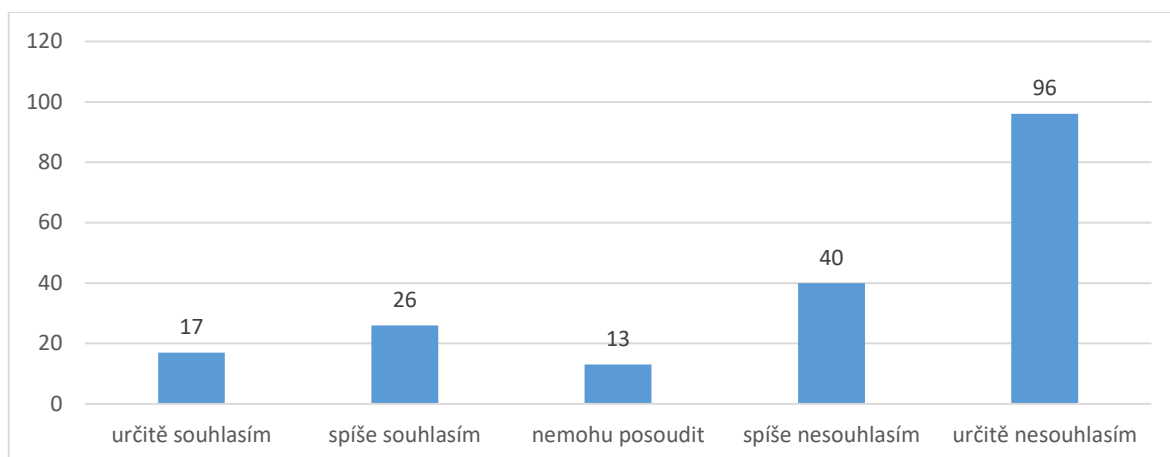
Položka č. 31: Homosexuální páry mají právo sdílet svůj život na sociálních sítích stejně jako heterosexuální páry.

Graf 30: Homosexuální páry mají právo sdílet svůj život na sociálních sítích stejně jako heterosexuální páry. (n=192)

Z Grafu 30 je patrné, že 116 (60 %) žáků určitě souhlasí a 37 (19 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokiem. Daný výrok nemůže posoudit 10 (5 %) žáku. S výrokiem 13 (7 %) žáků spíše nesouhlasí a 16 (8 %) žáků určitě nesouhlasí.

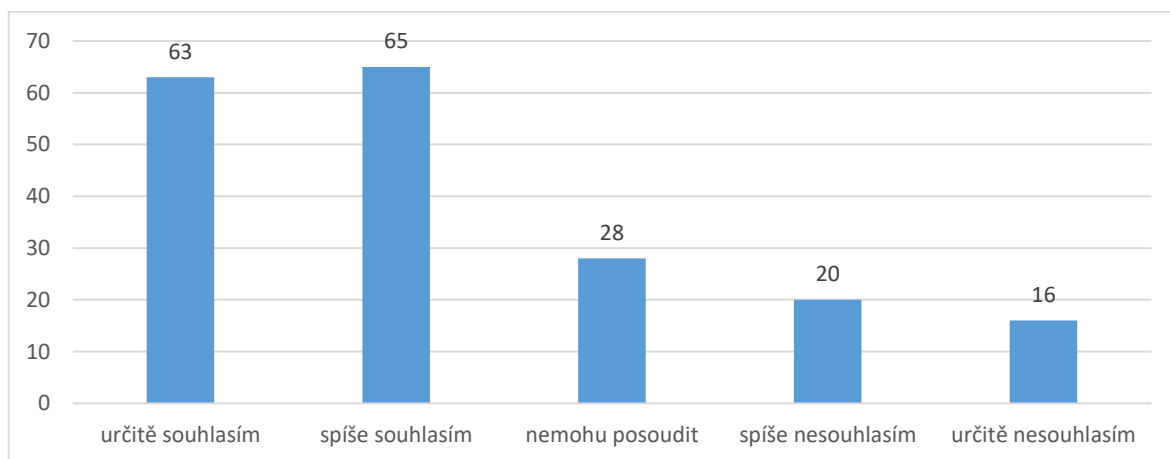
Položka č. 32: Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví gay či lesba.

Graf 31: Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví gay či lesba. (n=192)

Z Grafu 31 vyplývá, že 17 (9 %) žáků určitě souhlasí a 26 (13 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 13 (7 %) žáků. S výrokem 40 (21 %) žáků spíše nesouhlasí a 96 (50 %) žáků určitě nesouhlasí.

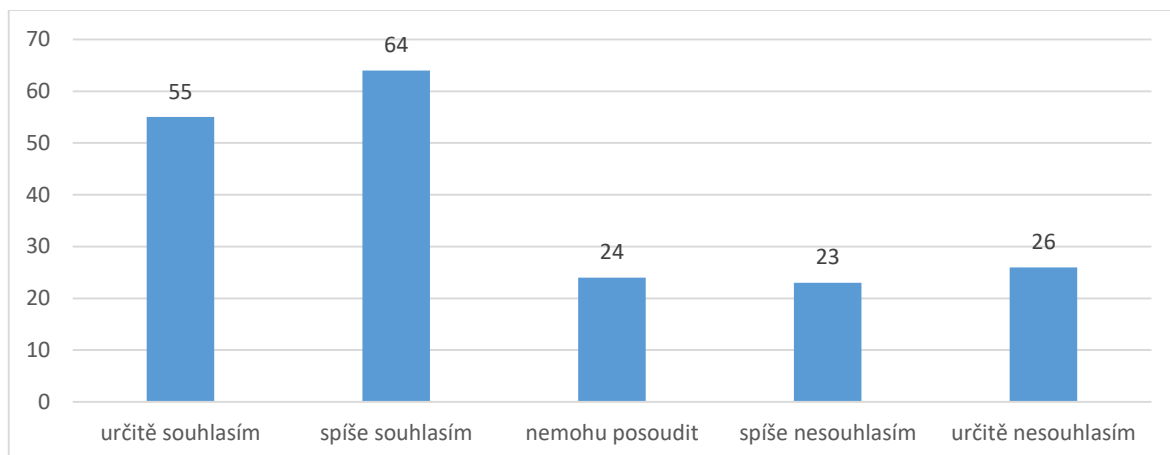
Položka č. 33: Prezentování homosexuality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou gaye a lesby více respektovat.

Graf 32: Prezentování homosexuality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou gaye a lesby více respektovat. (n=192)

Z Grafu 32 je patrné, že 63 (33 %) žáků určitě souhlasí a 65 (34 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 28 (15 %) žáků. S výrokem 20 (10 %) žáků spíše nesouhlasí a 16 (8 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 34: V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homosexuálních páry.

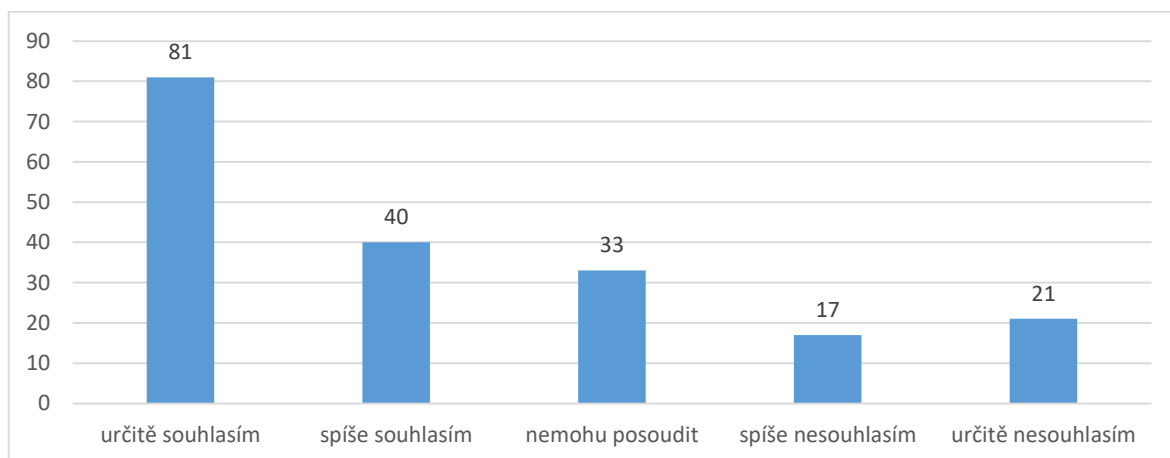

Graf 33: V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homosexuálních páry. (n=192)
 Z Grafu 33 je zřejmé, že 55 (29 %) žáků určitě souhlasí a 64 (33 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 24 (12 %) žáků. S výrokem 23 (12 %) žáků spíše nesouhlasí a 26 (14 %) žáků určitě nesouhlasí.

5.5 Prezentace homoparentality v médiích

V rámci páté podkapitoly analyzujeme pátou dílčí výzkumnou otázku. K páté dílčí výzkumné otázce se pojí položky v dotazníku číslo 35 – 39. Položky analyzujeme a znázorňujeme pomocí grafu.

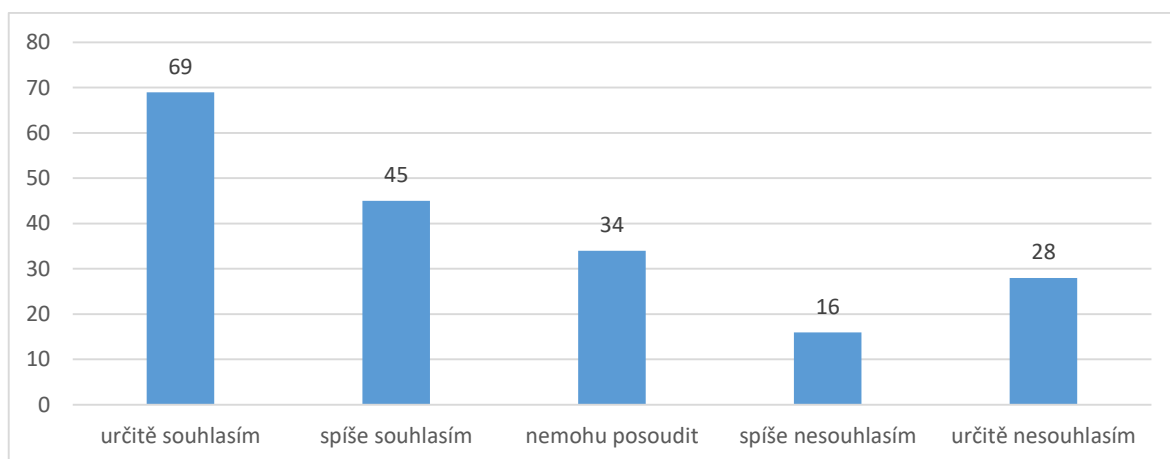
Položka č. 35: Homoparentální rodiny by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální rodiny.

Graf 34: Homoparentální rodiny by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální rodiny. (n=192)

Z Grafu 34 je patrné, že 81 (42 %) žáků určitě souhlasí a 40 (21 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 33 (17 %) žáků. S výrokem 17 (9 %) žáků spíše nesouhlasí a 21 (11 %) žáků určitě nesouhlasí.

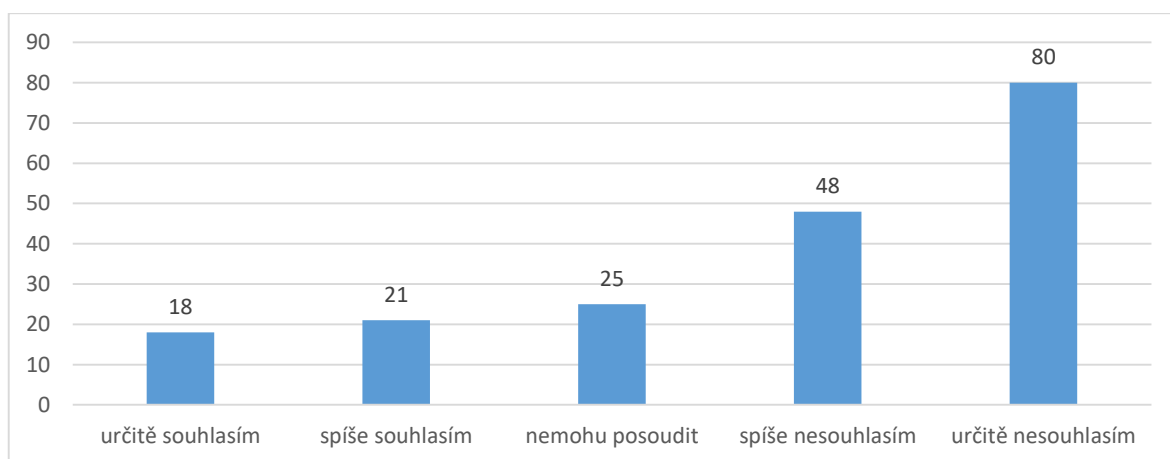
Položka č. 36: V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homoparentální rodiny.

Graf 35: V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homoparentální rodiny. (n=192)

Z Grafu 35 vyplývá, že 69 (36 %) žáků určitě souhlasí a 45 (23 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 34 (18 %) žáků. S výrokem 16 (8 %) žáků spíše nesouhlasí a 28 (15 %) žáků určitě nesouhlasí.

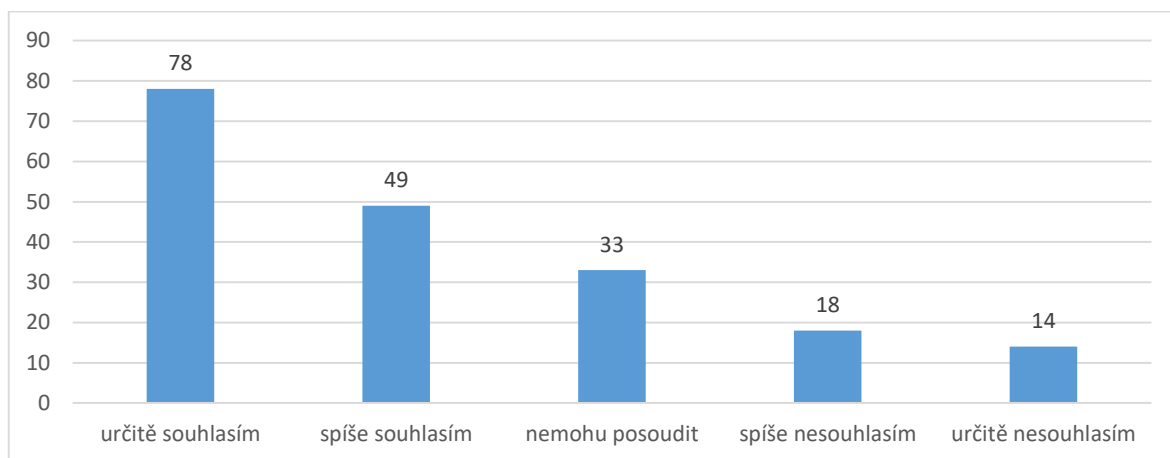
Položka č. 37: Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví homoparentální rodina.

Graf 36: Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví homoparentální rodina. (n=192)

Z Grafu 36 je patrné, že 18 (9 %) žáků určitě souhlasí a 21 (11 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 25 (13 %) žáků. S výrokem 48 (25 %) žáků spíše nesouhlasí a 80 (42 %) žáků určitě nesouhlasí.

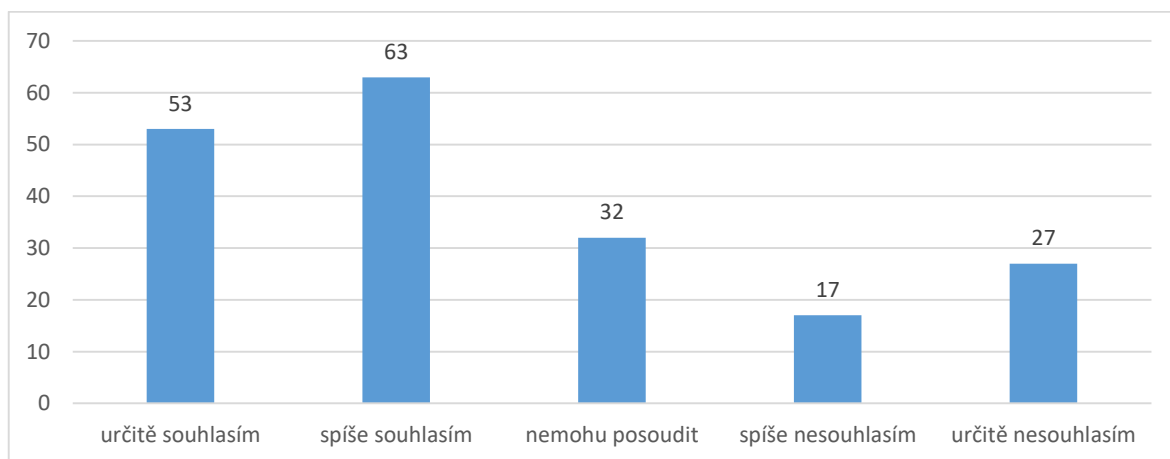
Položka č. 38: Prezentování homoparentality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou považovat homoparentální rodinu za běžnou formu rodiny.

Graf 37: Prezentování homoparentality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou považovat homoparentální rodinu za běžnou formu rodiny. (n=192)

Z Grafu 37 je patrné, že 78 (41 %) žáků určitě souhlasí a 49 (26 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 33 (17 %) žáků. S výrokem 18 (9 %) žáků spíše nesouhlasí a 14 (7 %) žáků určitě nesouhlasí.

Položka č. 39: V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homoparentálních rodinách.

Graf 38: V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homoparentálních rodinách. (n=192)

Z Grafu 38 je patrné, že 53 (27 %) žáků určitě souhlasí a 63 (33 %) žáků spíše souhlasí s daným výrokem. Daný výrok nemůže posoudit 32 (17 %) žáků. S výrokem 17 (9 %) žáků spíše nesouhlasí a 27 (14 %) žáků určitě nesouhlasí.

6 INTERPRETACE A DISKUZE DAT

V rámci šesté kapitoly se zaměřujeme na interpretaci hlavní výzkumné otázky a jednotlivých dílčích výzkumných otázek. V našem výzkumu byla hlavní výzkumná otázka směřována **ke zjištění názorů žáků středních škol na homosexualitu a homoparentalitu**. Dle žáků středních škol má na samotný vznik homosexuality největší vliv genetika a společnost. Na základě těchto vlivů se člověk sám rozhodne, že bude homosexuálně orientovaný. Žáci spíše chápou homosexualitu, jako něco neměnného, tedy že gayové a lesby nemohou svou sexuální orientaci změnit. Na základě vyhodnocení sémantického diferenciálu můžeme říct, že žáci chápou homosexualitu jako pojem spíše neutrální ovšem spojený s menší mírou obtíží a námahou.

I přesto jsme v našem výzkumu zjistili, že 19 % žáků vadí gay páry a 17 % žáků vadí lesbické páry. Z výzkumu vyplývá, že 23 % žáků vadí, když gayové a lesby na veřejnost projevují fyzickou náklonost. Organizace Člověk v tísni provedla v roce 2007 v rámci projektu Rovnost je cool! dotazníkové šetření na českých středních školách, ze kterého vyplývá, že gayové jsou respondenty vnímáni hůře než lesby. Negativní vztah k lesbám dle výzkumu vyjadřuje 22 % respondentů a ke gayům je to 33 %. Z výzkumu také vyplývá, že dle 57 % respondentů by se gayové a lesby neměli na ulici líbat. Z daných dat můžeme usoudit, že v roce 2007 byli gayové a lesby vnímáni hůře než v roce 2023.

Z našeho výzkumu vyplývá, že více než polovina (70 %) respondentů je přikloněna tomu, že by měl stát zajistit rovné postavení a rovnou ochranu práv všem LGBT+ osobám v České republice. K tomu by pomohlo zavedené institutu manželství pro gay a lesbické páry. Více než polovina (78 %) žáků středních škol je přikloněna tomu, aby homosexuální páry měly možnost uzavřít manželství. A více než polovina respondentů (79 %) je přikloněna tomu, aby páry stejného pohlaví měly právo vychovávat dítě. Z našich respondentů 75 % je přikloněna tomu, aby si páry stejného pohlaví mohly společně osvojit dítě. Z výzkumu společnosti MEDIA z roku 2020 vyplývá, že 67 % občanů České republiky je přikloněna zavedení manželství pro gay a lesbické páry. 77 % české veřejnosti podporuje osvojení dětí druhého z partnerů a 62 % možnost osvojení dětí z dětských domovů.

Žáci středních ovšem spatřují určitá rizika spojená s výchovou dětí páry stejného pohlaví. Téměř polovina žáků (47 %) se domnívá, že dítě bude ve školním kolektivu šikanováno. Současně více než polovina (55 %) žáků středních škol se domnívá, že dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude čelit posměškům ze strany společnosti. Kutálková (2018, s. 35)

ve své studii uvádí, že děti vyrůstající v homoparentální rodině jsou často vystaveni projevům homofobie. Heteronormativita společnosti a s ní spojená homofobie může být pro děti zejména v období puberty zraňující. Odbourání heteronormativní společnosti by mohlo mimo jiné prospět, kdyby byly homoparentální rodiny viditelné v reklamách, učebnicích či seriálech.

Z našeho výzkumu vyplývá, že více než polovina respondentů se domnívá, že gay a lesbické páry a homoparentální rodiny by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální páry a homoparentální rodiny. Více než polovina žáků středních škol souhlasí s tvrzením, že prezentování homosexuality a homoparentality v médiích může přispět tomu, že lidé začnou gaye lesby a homoparentální rodiny více respektovat.

V prvním dílčí výzkumné otázce zjišťujeme, **jak žáci středních škol chápou homosexualitu**. Po vyhodnocení sémantického diferenciálu je zřejmé, že žáci chápou homosexualitu jako pojem spíše neutrální. Žáci tento pojem hodnotí jako spíše dobrý ovšem spojený s menší mírou námahy a obtížemi.

Žáci středních škol chápou homosexualitu jako sexuální orientaci, na jejíž vznik má výrazný vliv genetika a společnost. Na základě těchto vlivů se dle žáků středních škol člověk sám rozhodne, že bude homosexuálně orientován. Žáci spíše chápou homosexualitu jako něco neměnného tedy že gayové a lesby nemohou svou sexuální orientaci změnit. Sloboda (2017, s. 16) zdůrazňuje, že stále není jasné, jak homosexualita vzniká. I přesto, že se předpokládá, že homosexualita je vrozená, tak i vliv kultury a společnosti je zásadní pro to aby se jedinci identifikovali jako homosexuální.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že dle 20 % žáků představuje homosexualita hrozbu pro naši společnost a 23 % žáků vadí, když homosexuální páry na veřejnosti projevují fyzickou náklonnost. Dle 26 % žáků se gayové a lesby chtějí za každou cenu zviditelnit. 17 % žáků nevnímá označování gayů a leseb hanlivými výrazy jako nerespektování jedince. Současně 19 % žáků odpovědělo, že jim vadí gay páry a 17 % žáků vadí lesbické páry. Dále 20 % žáků nepovažuje vztahy gayů a leseb za rovnocenné párům heterosexuálních a dle 14 % žáků by gayové a lesby měli svou homosexuální orientaci skrývat.

Dle Ondrisové (2002, s. 9) to může být dáno heteronormativní společností díky níž nejsou homosexuálně orientovaní jedinci přijímáni tak pozitivně jako heterosexuální jedinci. Heterosexuální společenský řád potvrzují i instituce, mezi které patří také školy. A právě díky tomu může ve škole docházet k homofobní šikaně a obtěžování.

Škola by měla žáky upozornit, že takové chování je nepřijatelné a bude se řešit postihem. Důležité je zejména věnovat se ve školním prostředí primární prevenci a utváření respektujícího prostředí a to jak v rámci formálního tak neformálního kurikula. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 39)

V rámci druhé dílčí výzkumné otázky zjišťujeme, **jaký mají žáci středních škol názor na práva homosexuálů**. Více než polovina (70 %) žáků je překloněna tomu, aby stát zajistil rovné postavení a rovnou ochranu práv všem LGBT+ lidem v České republice. V současné době mají gayové a lesby právo uzavřít registrované partnerství, což 73 % respondentů vnímá pozitivně.

Podle Výzkumu veřejného ochránce lidských práv z roku 2019 drtivá většina LGBT+ lidí (95 %) je sice ráda, že registrované partnerství existuje, avšak tato možnost pro ně není dostačující a chtěli by mít možnost uzavřít manželství. Burešová (2020, s. 41 – 42) upozorňuje na fakt, že rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím existuje nejen v pojmu, ale i v samotném obsahu práv a povinností. Samotný zákon o registrovaném partnerství navíc nepředpokládá založení rodiny a byl tak přijat se zákazem adopce.

Většina žáků středních škol (75 %) souhlasí, že registrovaní partneři by měli mít stejná práva jako manželé a také souhlasí (75 %), že by registrovaní partneři měli mít právo osvojit si dítě. Velmi respektující jsou žáci středních škol také k umožnění asistované reprodukce ženám, které žijí v páru s jinou ženou. Až 70 % žáků souhlasí s tím, že by asistovaná reprodukce měla být ženám, které žijí v páru s ženou umožněna.

V současné době více než 30 států světa umožňuje uzavírat sňatky párům stejného pohlaví. Možnost uzavření manželství by přineslo stejnopohlavním párům stabilitu a zejména ochranu pro děti z těchto rodin. Tento krok by také vyřešil spoustu praktických problémů, se kterými se gay a lesbické páry musí potýkat. Většina žáků středních škol (76 %) souhlasí, že by páry stejného pohlaví měly mít právo uzavřít manželství.

Ve třetí dílčí výzkumné otázce zjišťujeme, **jaká žáci středních škol spatřují rizika ve výchově dětí stejnopohlavními páry**. Žáci středních škol (61 %) se spíše nedomnívají, že dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude také homosexuálně orientováno. A méně než polovina (46 %) se nedomnívá, že dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude mít problém se sexuální identifikací.

Stacey a Biblarz (2001, s. 170) ve své studii tvrdí, že děti vychovávané zejména lesbickými matkami jsou zejména v období dospívání otevřenější homoerotickému chování. Co se týče

sexuální identifikace, tak je dle autorů u dětí vychovávaných rodiči stejného pohlaví stejná šance, že se identifikují jako gayové a lesby, jak u dětí vychovávaných heterosexuálními rodiči. Autoři nicméně v dané studii upozorňovali na přítomnost homofobie za dosavadními výzkumy, které automaticky považují homosexualitu za negativní jev. Fafejta (2016, s. 143) upozorňuje na fakt, že homofobie a předsudky v rámci široké veřejnosti mohou mít negativní vliv na děti i celou rodinu.

Z našeho výzkumu je patrné, že 55 % žáků středních škol se přiklání k názoru, že dítě vychováno párem stejného pohlaví bude čelit posměškům ze strany společnosti a 31 % žáků se domnívá, že takové dítě bude mít problém se do společnosti začlenit. Smetáčková a Braun (2009, s. 20) tvrdí, že homofobní předsudky mohou prostupovat i do prostředí školy. Mohou se projevat v prostředí žákovských i učitelských kolektivů. V našem výzkumu se 47 % žáků přiklání k tvrzení, že dítě vychováno párem stejného pohlaví bude ve školním kolektivu šikanováno.

Ve čtvrté dílčí výzkumné otázce zjišťujeme, **jak by dle žáků středních škol měla být homosexualita prezentována v médiích.** Více než polovina žáků středních škol (57 %) souhlasí s výrokem, že by se v reklamách, seriálech i filmech měly objevovat homosexuální páry. Současně 71 % žáků nevdá, když se v jejich oblíbeném seriálu objeví gay nebo lesba. Autoři Cheng, Zhou a Yao (2023) provedli analýzu 4216 filmů na americkém trhu z let 2007 až 2014. Z analýzy vyplývá, že filmy se zastoupením či tématikou LGBT+ mají lepší příjmy z kin a odezvy spotřebitelů. Filmy dosahují vysoké sledovanosti, jelikož mají větší přitažlivost napříč spotřebitelskými segmenty s různými postoji k LGBT+. Vnímání filmů s LGBT+ zastoupením či tématikou se u široké veřejnosti v průběhu let, kdy byl výzkum prováděn, zlepšovalo.

V našem výzkumu 63% žáků středních škol také souhlasí, že by se v novinách měly objevovat zmínky či články o homosexuálních párech a 79 % žáků souhlasí, že homosexuální mají právo na sociálních sítích sdílet svůj život stejně jako heterosexuální páry. Z našich respondentů se 63 % domnívá, že homosexuální páry by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální páry a 67 % žáků se domnívá, že prezentování homosexuality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou gaye a lesby více respektovat.

V páté dílčí výzkumné otázce zjišťujeme, **jak by dle žáků středních škol měla být homoparentalita prezentována v médiích.** V našem výzkumu se 63 % žáků středních škol

přiklání k tvrzení, že homoparentální rodiny by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální rodiny. Z našeho výzkumu vyplývá, že 49 % žáků souhlasí, že by se v reklamách, seriálech a filmech měly objevovat homoparentální rodiny a dle 60 % by se měly i v novinách objevovat zmínky či články o homoparentálních rodinách. Z respondentů se dokonce 67 % domnívá, že prezentování homoparentality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou považovat homoparentální rodinu za běžnou formu rodiny.

Dle Kutákové (2018, s. 35) je přítomnost různých typů rodin v učebnicích, médiích, seriálech, reklamách i odborné literatuře podmínkou k odstraňování heteronormativního pojetí společnosti. Je to možná cesta, jak předcházet rizikům sociálního vyloučení dětí z homoparentálních rodin.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

V následující kapitole si jako doporučení pro praxi představíme projekt Bezpečný coming out!. Jedná se o projekt, který mohou učitelé, sociální pedagogové, ale i jiní pedagogičtí pracovníci využít v rámci své pedagogické praxe. Učitelé středních škol by se v rámci jednotlivých předmětů měli snažit téma sexuálních menšin probírat, z toho důvodu je projekt zaměřen primárně na žáky střední školy. Projekt však mohou učitelé či sociální pedagogové modifikovat dle potřeb cílové skupiny. Projekt může sloužit jako prevence sociálního vyloučení LGBT+ žáků.

Projekt Bezpečný coming out!

Cíle projektu: Rozvíjet u žáků empatii a schopnost konfrontovat své předsudky. Žáci by se měli zvládnout vcítit do člověka, který prožívá coming out a přistupovat k jeho sexuální orientaci otevřeně a bez předsudků. Žáci by měli vědět jak případně člověku, který prožívá coming out pomoci a podpořit.

Cílová skupina: žáci středních škol

Počet žáků: běžná školní třída

Časová dotace: 135 minut/ tři vyučovací hodiny

Úvodní část

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: malé lepící papírky

Popis činnosti: Napíšeme na tabuli slovo coming out a vyzveme žáky, aby na papírek slovem či slovním spojením napsali, co si pod tím představují či co to slovo pro ně znamená. Následně žáky vyzveme, ať papírek nalepí na tabuli. Následně jednotlivé papírky přečteme a dáme stejné odpovědi k sobě, pokud se některé opakují. Na závěr dané odpovědi přečteme a vhodně komentujeme.

Hlavní část

Časová dotace: 100 minut

Pomůcky: šátky, masky, oblečení, barvy na obličej

Popis činnosti: Nejdříve rozdělíme žáky do čtyř skupin. Každá skupina má za úkol dramaticky ztvárnit neboli vymyslet krátkou scénku na čtyři daná témata. Děti dostanou

téma napsané na papíru, tak aby jej ostatní skupiny neviděli. Scénka by měla být na 10 minut. Žáci mají za úkol daná témata rozvést, zapojit kreativitu a vcítit se do hlavních postav.

1. Téma: Hlavní postava je dospívající dívka, která chce provést coming out svým rodičům. Dívka má obavy, že ji rodiče nepřijmou takovou, jaká je. Rodiče na dívčino sdělení reagují překvapeně až negativně.
2. Téma: Hlavní postava je dospívající chlapec, který chce provést coming out svým rodičům. Chlapec má obavy, že jeho sexuální orientaci nepřijmou. Rodiče sice reagují překvapeně, nicméně chlapce podpoří a ujistí, že je to v pořádku.
3. Téma: Hlavní postava je dospívající chlapec, kterého spolužáci uvidí, jak se drží za ruce s jiným chlapcem. Spolužáci začnou na chlapce slovně útočit, že je buzerant a proč to nikomu ve třídě neřekl. Chlapec je zaskočený neví co dělat.
4. Téma: Hlavní postava je dospívající dívka, která chce provést coming out svým kamarádkám. Dívka má obavy, že ji už kamarádky nebudou brát tak jak dřív a že je ztratí. Kamarádky však zprávu přijmou jako běžnou věc a ujistí naši hlavní postavu, že v nich má oporu.

Poté co žáci jednotlivé scénky zahrají před třídou, tak se učitel ptá na otázky. Nejdříve se učitel ptá třídy. Jak se cítila hlavní postava? Jak se cítily ostatní postavy v dané scénce? Proč postavy reagovaly negativně či pozitivně na danou situaci? Jaký taková situace může mít dopad na hlavní postavu? Jak byste hlavní postavě pomohli, co byste jí poradili? Čím si hlavní postavy procházely, než se odhodlaly svěřit? Pak se učitel zeptá účinkujících, jak se v daných rolích cítili oni a jaké pocity zažívali. Žáci by si měli uvědomit, že nadávkami či nepřijetím člověka, který prožívá coming out mu mohou ublížit. Učitel může dát žákům typy na organizace pomáhající LGBT+ lidem.

Závěrečná část

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: papíry

Popis činnosti: Rozdáme žákům papíry a vyzveme je, aby napsali dopis člověku, který prožívá coming out. Aktivita žáky uklidní a vyzve k ponoření do sebe a svých myšlenek. Následně učitel žáky vyzve, ať ten kdo chce, přečte dopis. Pokud nikdo chtít nebude je to v pořádku, žáci si své dopisy odnesou domů.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsme se zabývali homosexualitou a homoparentální rodinou, jelikož gay a lesbické páry stále v České republice nedosahují zejména v oblasti rodičovství stejných práv a možností jako heterosexuální páry. Právě názory žáků středních škol považujeme za užitečné, jelikož se nachází v citlivém životním období, kdy se rozvíjí jejich sexualita. Projevy heteronormativní společnosti mohou být pro dospívající, kteří se neidentifikují jako heterosexuální zraňující. Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit názory žáků středních škol na homosexualitu a homoparentalitu.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V rámci teoretické části jsme se zaměřili na heteronormativní nastavení naší společnosti, díky němuž dochází k vytváření nerovností genderových a sexuálních identit. Zaměřili jsme se zejména na homosexualitu a na práva gayů a leseb v České republice. Zmínili jsme také hlavní rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Následně jsme se věnovali homoparentální rodině a představili si možnosti, jak mohou gayové a lesby založit rodinu. Dále jsme se zabývali výzkumy zaměřené na vliv homosexuality na vývoj dítěte. Nakonec jsme se zabývali problematikou genderu ve školním prostředí a nastínili jsme si problematiku homofobie na střední škole a její prevenci. A v neposlední řadě jsme vyzdvihli důležitost sociálního pedagoga, který má díky své kvalifikaci možnost výchovně působit na žáky či jiné skupiny.

V rámci praktické části jsme realizovali kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření. Získaná data jsme nejprve analyzovali a poté je interpretovali. Tím jsme získali odpovědi na naši hlavní výzkumnou otázku a dílčí výzkumné otázky. Naš výzkumný soubor tvořilo 192 žáků středních škol ve Zlínském kraji.

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že žáci středních škol vnímají homosexualitu jako spíše neutrální pojem spojený s větší námahou a obtížemi. Zjistili jsme, že menší části respondentů stále gay a lesbické páry vadí. Stejně tak některým žákům vadí, když gay a lesbické páry na veřejnosti projevují fyzickou náklonost. Z našeho výzkumu také vyplývá, že většina žáků je příkloněna přijetí institutu manželství pro stejnopohlavní páry v České republice. Většině žáků nevádí, kdyby gay a lesbické páry vychovávaly dítě a většina souhlasí, že by gayové a lesby měli mít právo si dítě společně osvojit. Žáci ovšem vidí určitá rizika v tom, že takové dítě nebude ve společnosti či školním kolektivu bráno pozitivně. Žáci středních škol považují za důležité prezentovat homosexualitu a homoparentalitu v médiích,

protože v tom vidí cestu k tomu, že lidé začnou stejnopohlavní páry a homoparentální rodiny brát jako běžnou součást společnosti.

Diplomová práce může dát zejména ředitelům či učitelům na středních školách povědomí o tom, jaké mají žáci středních škol názory na homosexualitu a homoparentalitu. Učitelé středních škol by se měli snažit vytvářet bezpečné školní prostředí a zajistit kvalitní sexuální výchovu. Součástí diplomové práce je ukázkový projekt Bezpečný coming out!, který mohou učitelé či sociální pedagogové použít a modifikovat při práci s žáky na střední škole či jiných typech škol.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BEŇOVÁ, Kateřina, 2007. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR. ISBN isbn978-80-87041-33-8.
2. BUREŠOVÁ, Kateřina, 2020. *Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN isbn978-80-7330-371-6.
3. ČECHOVÁ, Helena a Lada HAJDÍKOVÁ, 2016. *Duhová příručka pro vyučující: jak přispívat k bezpečnému a zdravému klimatu v prostředí školy na příkladu prevence homofobní šikany*. V Praze: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu. ISBN 978-80-88175-01-8.
4. ČESKÁ STŘEDOŠKOLSKÁ UNIE, 2020. *Zpráva z průzkumu - sexuální výchova na středních školách*. Praha. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: <https://stredoskolskaunie.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zprava-zpruzkumu-sexualni-vychova-na-strednich-skolach.pdf>.
5. ČSÚ, 2022. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/skoly-a-skolska-zarizeni-skolni-rok-20212022>
6. GARNER, Abigail, 2005. *Families like mine: children of gay parents tell it like it is*. New York: HarperCollins. ISBN 0-06-052757-9.
7. GOLDBERG, Abbie E., 2023. LGBTQ-parent families: Diversity, intersectionality, and social context. *Current Opinion in Psychology* [online]. **49** [cit. 2023-04-17]. ISSN 2352250X. Dostupné z: doi:10.1016/j.copsy.2022.101517
8. HAAS, Ann P. et al., 2010. Suicide and Suicide Risk in Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Populations: Review and Recommendations. *Journal of Homosexuality* [online]. **58**(1), 10-51 [cit. 2023-04-17]. ISSN 0091-8369. Dostupné z: doi:10.1080/00918369.2011.534038
9. CHENG, Yimin, Xiaoyu ZHOU a Kai YAO, 2023. LGBT-Inclusive Representation in Entertainment Products and its Market Response: Evidence from Field and Lab. *Journal of Business Ethics* [online]. **183**, 1189–1209 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-022-05075-4>
10. CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

11. JARKOVSKÁ, Lucie, 2013. *Gender před tabulí: etnografický výzkum genderové reprodukce v každodennosti školní třídy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-119-0.
12. JARKOVSKÁ, Lucie, 2014. Mají mít řidičky autobusu právo adoptovat děti? In: A2larm [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/09/maji-mitridicky-autobusu-pravo-adoptovat-det>
13. KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
14. KRIŠOVÁ, Dagmar, 2019. Genderově citlivé vzdělávání jako prostředek k vytváření inkluzivního školního prostředí: Porovnání situace v České republice, Rakousku a Maďarsku. *Sociální pedagogika/Social Education*, 7(2), 32–46. <https://doi.org/10.7441/soced.2019.07.02.02>
15. KUTÁLKOVÁ, Petra, 2015. *Duhové rodiny ve stínu státu: situace homoparentálních rodin s malými dětmi*. Praha: Prague Pride. ISBN 978-80-260-9143-1.
16. KUTÁLKOVÁ, Petra, 2017. STUDIE: HLASY DĚTÍ Z RODIN GAYŮ A LESEB [online]. In: . [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/hlasy_deti
17. KUTÁLKOVÁ, Petra, 2018. *Sešívání rodiny: nový život zevnitř i zvenku : přípravná studie mapující rizika a kroky k řešení sociálního vyloučení dětí, adolescentů a mladých dospělých, kteří vyrůstají v rekonstruovaných rodinách stejnopohlavních párů, či jejichž jeden z rodičů je gay/lesba či transgender osoba*. Praha: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu. Výzkumné zprávy (Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu). ISBN 978-80-88175-09-4.
18. MACEK, Petr, 2003. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál. ISBN 80-7178-747-7.
19. MARTANOVIČ, Zuzana, 2021. Genderově citlivého vzdělávání se nemusíme bát. *Gender a výzkum*. 22(2), 191-192.
20. MIOVSKÝ, Michal, Lenka SKÁCELOVÁ, Jana ZAPLETALOVÁ, et al., 2015. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze. ISBN 978-80-7422-391-4.

21. MORAVEC, Štěpán, Kristýna KABELOVÁ, Daniel HŮLE a Anna ŠŤASTNÁ, 2015. Zavedení pozice sociálního pedagoga do škol (Studie proveditelnosti). Plzeň. Dostupné také z: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/4591/studie-4.pdf>
22. POLÁŠKOVÁ, Eva, 2009. Plánovaná lesbická rodina: klíčové aspekty přechodu k rodičovství. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5013-6.
23. PROCHÁZKA, Ivo, 2002. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: STUD. ISBN isbn80-238-8850-1.
24. PROCHÁZKA, Jiří, 2014. Homoparentalita, rodičovství leseb a gayů v českém kontextu. In: KOLAŘÍK, Marek. XII. NÁRODNÍ KONFERENCE O MANŽELSKÉM, PARTNERSKÉM A RODINNÉM PORADENSTVÍ: Současné podoby partnerského a rodinného soužití. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 11-20. ISBN 978-80-244-4148-1.
25. PROCHÁZKA, Miroslav, 2019. *Metodik prevence a jeho role na základní škole*. V Praze: Pasparta. ISBN 9788088290285.
26. Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2023. In: Jsme fér [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/rozdily>
27. SLOBODA, Zdeněk, 2016. *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-09-1.
28. SLOBODA, Zdeněk. 2021. Registrované partnerství a homoparentalita v Česku. *Gender a výzkum / Gender and Research* 22 (2): 139–169, <http://dx.doi.org/10.13060/gav.2021.023>.
29. SMETÁČKOVÁ, Irena a Lucie JARKOVSKÁ, 2006. *Gender ve škole: příručka pro budoucí i současné učitelky a učitele*. Praha: Otevřená společnost. ISBN 80-903331-5-X.
30. SMETÁČKOVÁ, Irena a Richard BRAUN, 2009. *Homofobie v žákovských kolektivech: homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách - jak se projevuje a jak se proti ní bránit : doplňkový výukový materiál pro ZŠ a SŠ včetně didaktické aplikace tématu*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-016-2.
31. ŠABATOVÁ, Anna, 2019. *Být LGBT+ v Česku Zkušenosti LGBT+ lidí s předsudky, diskriminací, obtěžováním a násilím z nenávisti* [online]. [cit. 2023-01-24]. KVOP-

20519/2019. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/DISKRIMINACE/Vyzkum/Vyzkum-LGBT.pdf>

32. ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ, 2016. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4994-4.
33. THOROVÁ, Kateřina, 2015. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.
34. WEISS, Petr, 2010. *Sexuologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2492-8.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

č. číslo

LGBT+ lesba, gay, bisexuál, transgender a jiné identity

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Věk respondentů (n=192).....	42
Graf 2: Pohlaví respondentů	42
Graf 3: Ukončení studia (n=192).....	43
Graf 4: Vznik homosexuality (n=285).....	46
Graf 5: Sémantický diferenciál k pojmu homosexualita	47
Graf 6: Označování gayů a leseb hanlivými výrazy považují za nerespektování jedince. (n=192).....	48
Graf 7: Homosexualita ohrožuje naši společnost. (n=192).....	48
Graf 8: Homosexualita je překážka v tom, aby gayové a lesby společně vychovávali dítě. (n=192).....	49
Graf 9: Pokud by gayové a lesby chtěli, mohli by změnit svou sexuální orientaci. (n=192)	49
Graf 10: Gayové a lesby se za každou cenu chtějí zviditelnit. (n=192)	50
Graf 11: Vadí mi lesbické páry. (n=192).....	50
Graf 12: Vadí mi gay páry. (n=192)	51
Graf 13: Gayové a lesby, by měli svou sexuální orientaci skrývat. (n=192).....	51
Graf 14: Vadí mi, když homosexuální páry na veřejnosti fyzicky projevují náklonost. (n=192).....	52
Graf 15: Vztahy homosexuálních párů jsou dle mého názoru rovnocenné vztahům heterosexuálních párů. (n=192)	52
Graf 16: Stát by měl zajistit rovné postavení a rovnou ochranu práv všem LGBT+ lidí v České republice. (n=192).....	53
Graf 17: Vnímám pozitivně, že homosexuální páry mohou v ČR uzavřít registrované partnerství. (n=192)	53
Graf 18: Registrovaní partneři by měli mít stejná práva jako manželé. (n=192)	54
Graf 19: Homosexuální páry by měly mít právo uzavřít manželství. (n=192).....	54
Graf 20: Registrovaní partneři by měli mít právo osvojit si dítě. (n=192).....	55
Graf 21: Asistovaná reprodukce by měla být umožněna ženám, které žijí v páru s ženou. (n=192).....	55
Graf 22: Páry stejného pohlaví by měly mít právo vychovávat dítě. (n=192).....	56
Graf 23: Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude ve školním kolektivu šikanováno. (n=192).....	56
Graf 24: Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude také homosexuálně orientováno. (n=192).....	57
Graf 25: Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude mít problém se sexuální identifikací. (n=192)	57

Graf 26: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude mít problém začlenit se do společnosti. (n=192).....	58
Graf 27: Dítě vychováváno párem stejného pohlaví bude čelit posměškům ze strany společnosti. (n=192).....	58
Graf 28: Homosexuální páry by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální páry. (n=192).....	59
Graf 29: V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homosexuální páry. (n=192).....	60
Graf 30: Homosexuální páry mají právo sdílet svůj život na sociálních sítích stejně jako heterosexuální páry. (n=192).....	60
Graf 31: Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví gay či lesba. (n=192).....	61
Graf 32: Prezentování homosexuality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou gaye a lesby více respektovat. (n=192).....	61
Graf 33: V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homosexuálních páry. (n=192).....	62
Graf 34: Homoparentální rodiny by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální rodiny. (n=192).....	62
Graf 35: V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homoparentální rodiny. (n=192).....	63
Graf 36: Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví homoparentální rodina. (n=192).....	63
Graf 37: Prezentování homoparentality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou považovat homoparentální rodinu za běžnou formu rodiny. (n=192).....	64
Graf 38: V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homoparentálních rodinách. (n=192).....	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Faktor hodnocení a faktor energie	47
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentka 2. ročníku navazujícího magisterského programu oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Pomocí dotazníku bych chtěla zjistit, jaké jsou Vaše názory na homosexualitu a homoparentalitu. Homoparentalita znamená, že pár stejného pohlaví vychovává dítě. Dotazník je zcela anonymní a jeho výsledky budou použity pouze pro potřeby diplomové práce. Dotazník Vám zabere 5 minut.

Děkuji Vám za spolupráci.

Denisa Stavinohová

Zakroužkujte nebo napište správnou informaci.

1. Kolik je Vám let?

...

2. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž
- c) Jiné

3. Čím je škola, kterou studujete ukončena? (můžete zvolit více možností)

- a) maturitou
- b) výučním listem

4. Napište slovo nebo slovní spojení, které se vám vybaví, když se řekne homosexualita.

...

5. Jak dle Vás homosexualita vzniká? (můžete zvolit více možností)

- a) Geneticky
- b) Výchovou
- c) Vlivem společnosti
- d) Člověk se sám rozhodne, že bude homosexuálně orientován

6. Všechna níže uvedená přídavná jména se váží k pojmu **homosexualita**.
Přikloňte se k přídavnému jménu, jaký dle Vás daný pojem lépe vystihuje.

Homosexualita je:								
dobrá								špatná
nenáročná								náročná
příjemná								nepříjemná
světlá								tmavá
mírná								přísná
snadná								obtížná
krásná								ošklivá
bezproblémová								problémová
sladká								kyselá
lehká								těžká

Rozhodněte se na škále od 1 do 5, jak moc s daným výrokiem souhlasíte.

1 určitě souhlasím   2 spíše souhlasím   3 nemohu posoudit   4 spíše nesouhlasím

5 určitě nesouhlasím

7.	Označování gayů a leseb hanlivými výrazy považuji za nerespektování jedince.	1	2	3	4	5
8.	Homosexualita ohrožuje naši společnost.	1	2	3	4	5
9.	Homosexualita je překážka v tom, aby gayové a lesby společně vychovávali dítě.	1	2	3	4	5
10.	Pokud by gayové a lesby chtěli, mohli by změnit svou sexuální orientaci.	1	2	3	4	5
11.	Gayové a lesby se za každou cenu chtějí zviditelnit.	1	2	3	4	5
12.	Vadí mi lesbické páry.	1	2	3	4	5
13.	Vadí mi gay páry.	1	2	3	4	5
14.	Gayové a lesby by měli svou sexuální orientaci skrývat.	1	2	3	4	5

15.	Vadí mi, když homosexuální páry na veřejnosti projevují fyzickou náklonnost.	1	2	3	4	5
16.	Vztahy homosexuálních párů jsou dle mého názoru rovnocenné vztahům heterosexuálních párů.	1	2	3	4	5
17.	Stát by měl zajistit rovné postavení a rovnou ochranu práv všem LGBT+ lidí v České republice. *Zkratka LGBT+ označuje gaye, lesby, bisexuální a transgender osoby. Dále také zastupuje další skupiny sexuálních orientací a identit.	1	2	3	4	5
18.	Vnímám pozitivně, že homosexuální páry mohou v ČR uzavřít registrované partnerství.	1	2	3	4	5
19.	Registrovaní partneři by měli mít stejná práva jako manželé.	1	2	3	4	5
20.	Homosexuální páry by měly mít právo uzavřít manželství.	1	2	3	4	5
21.	Registrovaní partneři by měli mít právo osvojit si dítě.	1	2	3	4	5
22.	Asistovaná reprodukce by měla být umožněna ženám, které žijí v páru s ženou.	1	2	3	4	5
23.	Páry stejného pohlaví by měly mít právo vychovávat dítě.	1	2	3	4	5
24.	Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude ve školním kolektivu šikanováno.	1	2	3	4	5
25.	Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude také homosexuálně orientováno.	1	2	3	4	5
26.	Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude mít problém se sexuální identifikací.	1	2	3	4	5
27.	Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude mít problém začlenit se do společnosti.	1	2	3	4	5
28.	Dítě vychovávané párem stejného pohlaví bude čelit posměškům ze strany společnosti.	1	2	3	4	5
29.	Homosexuální páry by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální páry.	1	2	3	4	5
30.	V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homosexuální páry.	1	2	3	4	5
31.	Homosexuální páry mají právo sdílet svůj život na sociálních sítích stejně jako heterosexuální páry.	1	2	3	4	5
32.	Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví gay či lesba.	1	2	3	4	5

33.	Prezentování homosexuality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou gaye a lesby více respektovat.	1	2	3	4	5
34.	V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homosexuálních páry.	1	2	3	4	5
35.	Homoparentální rodiny by měly být v médiích prezentovány ve stejné míře jako heterosexuální rodiny.	1	2	3	4	5
36.	V reklamách, seriálech či filmech by se měly objevovat homoparentální rodiny.	1	2	3	4	5
37.	Vadí mi, když se v mém oblíbeném seriálu objeví homoparentální rodina.	1	2	3	4	5
38.	Prezentování homoparentality v médiích může přispět k tomu, že lidé začnou považovat homoparentální rodinu za běžnou formu rodiny.	1	2	3	4	5
39.	V novinách by se měly objevovat zmínky či články o homoparentálních rodinách.	1	2	3	4	5